

35362

Naši Salezijanci

ali

črtice o družbi Salezijanski ter njenem
pričetku na Kranjskem.

ZAPISAL

J. S.

katehet.

Čisti dohodek je namenjen salezijanski zgradbi
zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani.

V LJUBLJANI, 1896.

Tisk J Blasnikovih naslednikov.

P. n.!

Namen knjižice (cena 30 kr.) je širiti sloves o Boskovih ali salezijanskih napravah ter pospeševati salezijanske naprave tudi po naših domačih tleh Bogu včas, v razširjanje sv. Cerkve, vzveličanje duš, mladini v pomoč, domovini v slavo.

Če pa že tudi ne vstreza po vsem vsebina ter pisava te knjižice, naj pa vsaj njeni blag in dober namen privabi mnogo čitateljev; še več pa primika velikodušnih dobrotnikov salezijanski napravi v Ljubljani.

V Ljubljani 29. prosenca 1896.

J. S.

030052602

35364

8. 6. 94

Naši Salezijanci.

(Iz „Zg. Danice“ 1894.)

Majnik društva za zgradbo zavetišča in vzgojalnišča mladine v Ljubljani, čast. g. Jan. Smrekar, je na praznik sv. Jakoba t. j. 25. julija 1894 peljal 4 mladenče v Don-Boskov zavod v Torin na Laškem. Dečki so: Jaklič Jože in Meze Jože, učenca 2. gimnaz. razr., Kadunec Avg. in Majiti Jan. učenca za 1. gimnaz. razred. Peljal jih je tje, da bi se v duhu Boskovih Salezijancev vzgojili, ter o svojem času, ako Bog dá, v novem zavodu, katerega ima društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča za nravno zanemarjeno mladino v Ljubljani zidati in po njegovi izveršitvi izročiti častiti družbi Salezijancev opravljali salezijansko delo Bogu v čast in naši mladini v pomoč.

Don-Bosko je pri nas še premalo znan, še manj pa njegove naprave, katere se že silo razširjajo po svetu. Naj toraj tu prav ob kratkem povem, kdo je Don-Bosko.

Janez Kers. Bosko,

rojen 16. avgusta 1815 v revni vasi Becchi (reci: Beki), štiri ure od Turina na zgornjem Laškem, je bil sin revnih kmečkih staršev. Očetu je bilo ime Frančišek, materi pa Marjeta. Očeta je mali Bosko zgubil, ko je bil komaj dve leti star. V svojem desetem letu je imel naš Bosko znamenito-čudovite

sanje. Sanjalo se mu je, da je gnal na pašo divje zveri, katere so se kmalu spremenile v krotka jagnjeta. V svojem dvanajstem letu storí terdni sklep: živeti le za sirote in zapuščeno mladino. Podá se v srednje šole, katere vzgledno doverši. Leta 1835 pa stopi v duhovsko semenišče v Turinu, kjer je bil 5. junija 1841 mašnik posvečen. Dne 8. decembra 1841 je za prvo siroto, zapuščenega dečka Jerneja Garellija, prevzel skerb in že 2. februarija 1842 je imel dvajset tacih dečkov krog sebe zbranih. Število tacih dečkov se je pa hitro na sto naraslo. V zdatnišo pomoč zapuščene mladine vstanovi molitveno družbo, reklo se ji je „oratorium“, katero izroči v varstvo sv. Frančiška Saleškega. Leta 1844 je imel Bosko že 300 gojencev, katere je moral podučevati pod milim nebom, ker jih nihče pod streho ni maral. V aprilu 1846 si je dobil navaden skedenj ali šupo v najem, da je ondi zbiral in učil svoje dečke. Na jesen istega leta pa si je s svojo materjo najel zraven tega skednja še malo stanovanje, kamor je že tudi nekaj gojencev sprejel. Ti gojenci so stanovali pri njem ter se zato internisti ali notranji gojenci imenovali in so se tako ločili od tistih, ki so bivali zunaj njegovega stanovanja in se zato zunanji ali eksternisti imenovali. Število zunanjih gojencev pa se je tako množilo, da jih je leta 1847 že bilo 800. Dne 27. aprila 1865 je pričel Bosko s 40 centimi (vinarji) v žepu zidati prekrasno cerkev Marije Pomočnice kristjanov (Auxilium christianorum), katera stane več kot milijon lir, kar je blizo pol milijona goldinarjev avstrijskega denarja. Leta 1857 je bilo že lepo število njegovih gojencev v mašnike posvečenih, katerih se je silno veselil. V 1872. letu vstanovi Bosko tudi ženski red v pomoč ubogemu človeštvu, imenuje se: „red hčerâ Marije Pomočnice kristjanov“ (red Boskovih sestrá). Dne 3. aprila 1874 so papež Pij IX poterdili društvo, kateremu se je reklo „Pobožna družba sv. Frančiška Saleškega“ in imenoval jo je „Družba Salezijancev.“ Leta 1875

pošlje perve misijonarje v Patagonijo. Dne 9. maja 1876 so sveti Oče Pij IX s posebnim pismom (breve) odobrili in poterdili „Družbo Salezijanskih pomočnikov.“ Dne 31. januarija 1888 ob tri četerti na pet zjutraj pa je Janez Bosko poln dobrih del in celnih zaslug pred Bogom in pred ljudmi sladko v Gospodu zaspal. Gospod ga je poklical, da mu podeli obilno plačilo v nebesih. Njegovo truplo počiva v prekrasnem marmornatem grobu v Salezijanskem vstavu, katerega je Bosko sam vstanovil v prijaznem predmestji Val salice (verbova dolina) v Turinu na Laškem. Celih 72 let 5 mescev in 15 dni je Bosko zvesto in goreče služil Gospodu. Tisoče in tisoče otrok je sprejel v svoje zavode, jih učil in odgojil; nad 6000 mašnikov je izgojil za sv. Cerkev, okolu 100.000 sodelavcev pridobil, kacih 250 Salezijanskih hiš po Evropi in Ameriki vstanovil, veliko cerkvá sozidal, nad 20.000 poganov v Patagoniji na Ognjeniščevem (Feuerland) naklonil milost sv. kersta. Sedaj ima družba Salezijancev že 400 hiš po raznih krajih po Evropi, Ameriki, Aziji in Afriki. Iz teh zavodov se leto za letom kacih 30.000 gojencev, ki so bili prej nravno zanemarjeni, vrača med svet kot dobri kristjanje in pošteni deržavljanje. Tako se očividno množi in razcveteva delo Boskovo sv. Cerkvi v slavo in v blagor celih deržav.

Turinsko mesto.

Turin je veliko mesto na zahodnje-zgornjem Laškem. Mesto ima jako prijazno lice, ob južni strani ga opasujejo lepo-zeleni, nekaj visoki hribje, proti severu se razprostira široka planjava, čez katero se vidijo švicarki snežniki, ki se še više ponosno v zrak vzdigujejo, kakor naše kamniške planine. Mesto je razdeljeno v mnogo četertmestij, ter bogato obsejano z lepimi vertovi in nasadi, kar mestu daje posebno lepoto in pospešuje zdravstveno stanje. Skozi celo mesto pa se vije sreberno-belo se leskeča

reka Pad, ki izvira v pijemonteških gorah in se izliva v adrijansko morje. Ceste in ulice so jako široke, po njih teka veliko ljudi sem ter tje, derdrá mnogo kočij in vóz za prevažanje ljudi, tramvaji imenovani, ki so zelo napolnjeni z ljudmi. Zato je pa tudi tacih vóz toliko, da imajo po nekterih ulicah kar po sedem tirov vštric samo za tramvaje. Tudi celo železnica piha po širnem mestu, katero po dnevu precej zelo ogreva solnce, po noči pa, ako ni videti luči na nebu, mile lune, razsvetljuje električna luč. Mnogo je dragocenih in dostojnih spominkov po mestu, nedostojnih spominkov po očitnih krajih ni videti; a žali, da je večina spomikov postavljenih najhujšim rovarjem zoper katoliško Cerkev, kakor so Garibaldi, Kavur i. dr. Ti spominki kažejo, da imajo framasoni največi vpljiv v tem mestu, zato so si pa tudi izvolili to mesto za svojo terdnjavo ter zalegli celih ednajst lóž svojih. Ni čuda, da se je njihov tovariš ter najhujši sovražnik Avstrije, umerli Košut, tako srečnega čutil ondi. Umerl je ta rovar v svoji vili blizo Turina, obdan od svojih framasonskih tovarišev; pa kakor se sluti, umiral je v veliki razburjenosti ter obupnosti. Tudi judje imajo tu nekaj ognjišča, če tudi se jim ni izteklo vse po volji. Sredi mesta mislili so si postaviti velikanski spominek. Sozidati so mislili jako visok stolp, ki že v sedanji doveršenosti šterli čez celo mesto, pa judje so ga mislili zidati še više; toda mestni očetje so jim to zabranili ter tisti stolp kupili in ga obernili v mestne namene; imajo pa judje svoj tempelj v družem četertmestji. Pri vseh teh žalostnih novejših napravah, pa se vendar vidi, kako da je še pred nekaj leti kerščanstvo ondi zelo cvetelo. Mesto, ki šteje nad 300.000 prebivalcev, ima 45 očitnih prelepih cerkvá in mnogo krasnih zasebnih kapel. —

Cerkve po širnem mestu so prav lepe. Večinoma so zidane v gotičnem, nekaj tudi v romanskem in renesanskem slogu. Nektore so posebno imenitne. Znamenite so po svoji velikosti in krasni zidavi, še bolj

pa zaradi posebnih skrivnostij, katere se v njih hranijo in mnogih milostij, katere so ljudje v njih dobivali in jih še sedaj prejemajo.

Znamenita je stolna cerkev, ki ima shranjeno tančico, v katero je bilo zavito Jezusovo telo v grobu. Zunanje lice te velike gotične cerkve je veličastno. Stoji ob glavni široki ulici. Vzdignjena je od tal za kacic sedem stopnjic, kar prihod v cerkev zelo povečuje. Ima pa tri glavne vhode. Znotraj je cerkev zelo prostorna in veličastna za pogled, ima tri široke ladije, nad katerimi se dviguje na višave. Oltarji in vsa oprava njena je v naj lepšem gotičnem slogu. Moral bi se človek dolgo v njej muditi, ako bi hotel posamezne dragocenosti do dobrega ogledati. Naj večja dragocenost tej cerkvi je pač kapela, kjer se hrani Jezusova tančica. Ta kapela je v višini za velikim oltarjem. Vanjo se pride na evangeljski in listovski strani skozi vhod, kateri šteje kacic petdeset kamnitih stopnjic. Kapela je široka, kakor je širok prezbiterij stoljne cerkve in dolga je tudi nekako tako, toda visočina je silno velika. Prekrasen je ta sveti prostor! Vsa kapela je iz druzega črnega marmorja, v katerega so okusno vdelane rumenozlate bronaste zvezde. V srednji višini te kapele, ki se prav za prav visoka kupla mora imenovati, je krog in krog hodišče s prekrasno dragoceno ter mnogo pozlačeno ograjo. V višini te kuple je eno samo okno iz rumenkastih šip. Naj lepši in naj bolj dragocén pa je oltar iz črnega marmorja. Na oltarji so svečniki, razne olepšave in krasni mali tabernakelj iz čistega zlata, kar kapeli posebno krasoto dela. Nekoliko više za tabernakeljnom pa je dragocena skrinjica, v kateri se hrani tančica Jezusova. Ta skrinjica je iz treh manjših skrinjic. Perva je iz samega lesa, v tej je sveta tančica, druga je iz železa, tretja iz srebra, cela ta skrinjica pa je zaperta v drago-pozlačeni veči stekleni skrinjici. Sveta tančica se pokaže redoma na sto let, izvanredno pa o posebno velikih praznikih in slovesnostih. Sveta po-

božnost obdaja človeka v tej kapeli, ko vidi v oltarju sveti pert, v katerem je ležalo v grobu tisto presveto Telo našega Zveličarja, katero je nas rešilo večnega pogubljenja s svojo smertjo na križi in sedaj sedi poveščano na desnici Boga Očeta. Nehoté pa se vzbuja v sercu pobožnega obiskovalca svetega kraja vroča želja, naj bi ljubega Jezusa, kateri je v tem pertu počival, smel kdaj uživati in gledati v nebesih!

Druga imenitna cerkev v Turinu je gotovo cerkev Marije, Tolažnice žalostnih. Ta cerkev ni posebno velika, pa je silno dragocena, tu je mnogo umetnega dela in drazega zlata; zidana je v romanskem slogu in silno visoka. Tu je čudodelna podoba Matere Božje z imenom Tolažnica žalostnih. Tisoče in tisoče žalostnih in stiskanih je tu dobilo pomoč in tolažbo; na tisoče spominkov iz obljube visi po širokih mostovžih ob desnici te krasne cerkve, kateri glasno oznanujejo, kolikim je tu Marija čudovito pomagala. Sedanji spominki, katerih je brezštevila veliko, niso kaj dragoceni po svoji tvarini; dragocene spominke iz zlata, srebra in dražih biserov je pred nekaj leti pobrala nesrečna laška vlada. Pri pogledu toliko znamenitih spominkov potniku serce kar samo od sebe globoko izdihne preserčno proseče: O Marija, ki si tolikim pomagala, oj, usmili se in pomagaj tudi meni!

Tretja cerkev je prekrasna velika cerkev ob široki, dolgi, prijazni ulici posvečena sv. Janezu Evangelistu. Cerkev ima pred svojim glavnim vhodom tik ob ulici železno, lepo izdelano omrežje ter za njim nekaj stopnjic do velikih vrat. To ti je res okusno gotično delo! Tri ladije so, pa vse je tako lepo izdelano, visoko kviško se dvigajoče, kakor bi imelo življenje v sebi; nehoté ti duha od zemlje k nebesom povzdiguje. Krasne so slike nad velikim oltarjem ter po celem visokem oboku po cerkvi. Prekrasen je marmornati veliki oltar, kateri je dvojnati, da dva mašnika lahko hkrati mašujeta, obrnjena

drug k družemu, ne da bi se vidila, ker je med njima na obe strani se odpirajoči tabernakelj. Krasni so svetniki na velikem oltarju ter posebni kinč dva velika zlata svečnika s trinajsterimi lepo razverstenimi rogli za sveče na črnem marmornatem visokem stalu na vsaki strani oltarja; lepi so bogato pozlačeni med slehernima dvema stebroma ob dolgih treh ladijah z višave krog in krog viseči lestenci ter lustri. Krasno je to svetišče. Nehoté vzbujajo pobožnemu opazovalcu želje po lepi cerkveni umetnji, ki ima svoj verhunec v nebeških višavah, v katere nas tako glasno, četudi molče vabijo in kličejo krasne cerkve.

Četerta imenitna ter posebno znamenita cerkev ob glavni, jako živahni dolgi ulici ne daleč od stoljne cerkve, pa je cerkev presv. Rešnjega Telesa. Tudi ta za kacic pet stopnjic od tal vzdignjena romanska cerkev ti je poseben kinč celega mesta. Ni sicer kaj posebno prostorna, pa se posebno vzdiguje daleč na kviško z visoko svojo kuplo. Dasiravno pa ta cerkev po svoji velikosti nekako zaostaja za družimi velikanskimi cerkvami, ima vendar veliko ter neizmerno prednost pred družimi cerkvami. To je namreč cerkev, kjer je mili Zveličar naš čudovito svetu razodel svojo resnično pričujočnost v presv. Rešnjem Telesu. To najdeš zapisano v kamnitem tlaku v cerkvi. Ko stopiš v sveti hram, vidiš poleg prižnice na evangeljski strani mali prostor, ograjen z železnim omrežjem. Ravno ta pa je tisti imenitni prostor, kjer se je to čudo godilo. V štirovoglati kamniti plošči je ta čudež ob kratkem tako-le popisan: Hic divini Corporis avector jumentum procubuit. Hic sacra sese Hostia sarcinis emancipata in auras extulit. Hic supplices in Taurinensium manus clemens descendit. Hic ergo sancitum prodigio locum memor supplex pronus venerare aut verere. Die 6. Junii Anno Domini 1453. Po naše bi se reklo nekako tako-le: Na tem prostoru je ropar Božjega presv. Rešnjega Telesa svoje živinče s pretepanjem na tla spravil.

Tukaj se je presv. Hostija iz vreče, ki se je sama razvezala, vzdignila v višave. Tu se je Hostija milostno spustila iz višav v roke v pobožni molitvi klečečih Turincev (prebivalcev turinskega mesta). Tukaj toraj spominjajoč se, da ta prostor je po čudežu posvečen, v globoki ponižnosti moli ali pa s strahom premišluj. Dne 6. junija leta Gospodovega 1453.

Kar pa je popisano na tej plošči ob kratkem, je brati obširniše iz čveterih prekrasnih, lepo slikanih podob, na oboku, prav na stropu cerkvenem. Perva slika, nad glavnimi cerkvenimi vratmi, kaže roparja, ko pride s svojim roparskim tovarišem krast monštranco s presvetim Rešnjim Telesom. Iz tabernakeljna potihoma jemaje sveto posodo, jo daje v roko svojemu tovarišu, kateri jo nese tretjemu tovarišu roparju, ki stoji s svojim oslom v kotu zunaj cerkve. Varno ter na vse strani oprezen ropar odveže na tleh vrečo, dene vanjo monštranco s sv. Hostijo, jo naloži osliču čez herbet, potem pa požene žival svojo, ter gre dalje po mestu, nadejaje se, da monštranco odnese. Kar se prav na ravno popisanim prostoru žival ustavi, ter se ne gane z mesta, če tudi jo ropar z vso silo tako zelo pretepa, da jo spravi na tla. Toda žival se ne gane z mesta. Ob enem pa se vreča sama odveže, kar kaže druga slika, in čudo! presveta Hostija se sama dvigne kviško ter obstane v zraku obdana z nebeško svitlobo. Ljudstvo sliši in vidi kaj se godi, stermi, kleči, moli in zrè v presveto Hostijo v višavi. Presv. Hostija se tako dolgo ne gane s svojega mesta, da pride nadškof turinski spremljan od velike množice ljudstva s posvečenim kelihom v roki, katerega stojé kvišku derži, ljudstvo pa kleči in moli, in glej, presv. Hostija se sama iz višav spusti v kelih. To nam predočuje prekrasna tretja slika. Z velikim veseljem nese potem nadškof v slovesni procesiji sv. Rešnje Telo, presv. Hostijo, v stolno cerkev. Pobožno ljudstvo turinskega mesta pa sklene in dá na tistem kraju, kjer se je

to čudo godilo v zadoščenje za veliko nečast in oskrunjenje, katero se je tu presv. Rešnjemu Telesu po roparju godilo, napraviti krasno cerkev v čast presv. Rešnjega Telesa.

Sveto spoštovanje in blaženo veselje tukaj navdaja verno serce. Misel se zbuja: O, mili Jezus, kako si dober, da nam s takim čudežem svojo pričujočnost v presv. Zakramentu dokazuješ! Vera, upanje in ljubezen do Jezusa v presv. Zakramentu se mu tukaj množi. Iz serca pa se mu vzdiguje prošnja k Bogu: O, da bi pač brezverci in hudobneži na ta kraj prišli in se tukaj učili, da Jezus, Sin živega Boga, je v presv. Zakramentu resnično in bistveno pričujoč ter se Njega bali saj kot prihodnjega Sodnika. Ne more pa se veren častilec ločiti od tega kraja, da ne bi pobožno in z veseljem počastil svojega Zveličarja v presv. Rešnjem Telesu, rekoč: „Presveto in Božje Rešnje Telo naj večno češčeno in hvaljeno bo!“

Pač bi bilo veliko pisariti, da bi bralcem saj v nekakem malem obrisu zamogel naslikati imenitnost turinskega mesta na zgornjem Laškem. Veliko zanimivega bi se dalo pisati o kapucinskem samostanu ter njegovi lepi cerkvi, kateri je že pred leti prišel vladi v last. Izmed kapucinov ondi nekdej bivajočih živi notri sedaj baje le še jeden brat. Da bi prišli novi patri v to zdaj v vojašnico spremenjeno poslopje, ni prepuščeno. Stojí pa ta samostan na precejšni višini ob prijaznem južnem hribovju, od koder je prav lep razgled čez celo mesto turinsko. Do tega samostana je iz nižave napeljana tako zvana železnica po dratu. Znamenite reči bi se dale pisati o krasnem hribu ob istem gorovju na južni strani mesta, kateri se imenuje po laško „Soperga.“ po naše bi se reklo „vzvišen kraj.“ Na tem hribu je visoka cerkev s prav visocima kuplama. V tej cerkvi so grobje kraljev ter vladarjev iz savojske hiše. Tu je videti mnogo zgodovinsko-imenitnih spominkov. Imenitno je prostrano centralno pokopališče

na jutro-severni strani mesta. Tu vidiš premnogo umetnih, krasnih, kerščanskih, žali, da tudi preveč nekerščanskih spominkov. Po mestu vidiš mnogo velikanskih palač, od kraljeve palače, do raznih šolskih in družih javnih poslopij, ki po svoji velikosti in mojsterski zidavi mestu vnanjo krasoto delajo. Zaradi svoje lepote se to mesto po pravici že od starih časov imenuje po latinsko „Avgusta Taurinorum“, ali po naše „presvitlo mesto Turinsko.“

Dasiravno pa bi se dalo veliko zanimivega povedati o tem lepem mestu, vendar opustim daljno opisavanje njegove znamenitosti ter hitim k tisti prekrasni cerkvi, ki je nekako mati in središče Boskovih dél in mnogoštevilnih salezijanskih naprav njegovih. To je cerkev Matere Božje z laškim imenom „Maria Ausiliatrice“, Marija Pomočnica. Ob široki ulici pred velikim prostorom, nekako tako, kakor uršulinska cerkev s svojim samostanom v Ljubljani, se ta cerkev Matere Božje ponosno kvišku dviguje. Tikoma ob ulici pred cerkvijo je velika železna ograja, ob vsaki strani pa so zala poslopja salezijanska. Za ograjo je precejšen prostor do cerkvenih stopnic, katerih je kacic šest. Na tem vzvišenem prostoru, ki meri 1200 štirjaških metrov, stoji krasna Marijina cerkev o kateri je tu govorjeno. Ta cerkev in vsa razna salezijanska poslopja okrog nje se kar z eno besedo skupaj imenuje „Oratorij“ (Oratorium). Bese-dica „oratorium“ po naše prav za prav pomeni nekako kapelo ali molitvenico, lahi pa imenujejo oratorium tudi ustav, v katerem so poleg kapele za službo božjo še učilnice za razne stroke človeške vednosti ter šole in delavnice za razna rokodelstva in mnogotere vede. In ker se ravno v tem ustavu Boskovem tako lepo menjava molitev in delo, počitek in učenje ter se vse z molitvijo začinja in končava posebej v vsakem oddelku, skupaj pa na jutro, opoldne in večer v tej krasni cerkvi, se pač tudi ves ta Boskov zavod po njegovi lastni odredbi prav primerno imenuje oratorij. Pri vseh delih Boskovih

je prvo in poglavitno molitev in potem delo, ne sicer tako, kakor da bi morali gojenci prav veliko skupaj moliti; skupaj se primeroma ne moli kaj veliko, pač pa zato, ker se vsako delo začneja in končava s kratko molitvijo ter z vzdihljejem k Mariji Pomočnici in tako z dobrim namenom vedno Bogu posvečuje, prav po našem reku: „Z Bogom začni vsako delo, in bo dober tek imelo; z Bogom delo dokončaj, to je pot v sveti raj!“ Na Božjem blagoslovu je namreč vse ležeče. Po tem poglavitem pravilu s posebnim zaupanjem v Marijo se verstijo tudi vsa dela Don-Boskova. In kakor je molitev imenitniše od vsacega rokodelskega ter umskega dela človeškega, tako je tudi ta cerkev Matere Božje v velikanskem ustavu imenitniša in krasnejša, kakor so druga poslopja okrog nje. Za to se mi zdi toraj prav primerno, da si prej natančneje ogledamo krasno cerkev Marije Pomočnice Don-Boskovega zavoda v Turinu, preden začnemo opisavati posamezne naprave njegove.

Cerkev Marije Pomočnice Kristjanov.

Ob dolgi ulici Via Cottolengo pred velikim prostorom, enakim prostornemu tergu, stoji krasna cerkev Marije Pomočnice kristjanov, ki je ob desni in levi ter za seboj dalje obdana z velikimi poslopji Don-Boskovih naprav. Na veličastni, z dragimi kipi svetnikov okinčani široki fasadi ali pročelju, so brati z velikimi pozlačenimi čerkami zapisane besede: „Maria, Auxilium, Christianorum, ora pro nobis,“ po naše: „Marija, Pomoč kristjanov, prosi za nas.“ Na celem pročelju je kacic deset podob in kipov v linah ali po stebreh razstavljenih v čast raznih svetih zavetnikov salezijanske družbe. Izmed teh podob je prav posebno mikavno gledati srednjo prelepo iz marmorja izsekano podobo milega Jezusa pokladajočega svoji roki na glavice okrog njega zbranih otročičev, kakor bi govoril: „Pustite male k meni priti.“ Prav na

verhu trivogelnega obrobja na pročelji pa so trije kipi treh sv. mučenikov, ss. Salvatorja, Aventorja in Oktavija, ki so bili ob času preganjanja na prostoru, kjer je zdaj oratorij, mučeni in umorjeni zaradi svetega Imena Jezusovega. Širokost in visokost pročelja kaže na velikost in veličastnost te lepe cerkve, katero povečuje posebno široka in visoka kupla, ki se dviguje izmed družih poslopij v obližji. Po zunanjem ter na prvi pogled s prostornega terga viditi, ima ta cerkev nekaj podobnosti z nunsko cerkvijo v Ljubljani, le da ona v Turinu stoji še za nekaj stopnic višej in da je po vsem veliko večja in bogatejša. Velikost cerkve pri tleh se na zunaj pač tudi nekaj spoznava po velikem prostoru 632 štirjaških sežnjev, na katerem je zidana. Oba na vsaki strani tikoma ob cerkvi zidana stolpa ali zvonika nista kaj visoka ter sežeta le nekoliko nad drugo cerkveno zidovje, streha na zvonikih je bolj nizka. Iz zvonikovih lin se vidijo zvonovi, iz lin pa šterli po obeh straneh nekakemu kolesu podobna priprava za zvonjenje in bijenje na zvonove. Kadar namreč zvoni, se ne giblje zvon, kakor pri nas, da težák sredi tolče ob obe strani zvona ter tako ušesu prijetne glasove privablja iz zvona, ampak stoji mirno ter je brez težaka, in kadar zvoni, tisto kolo pri vsakem zvonu ter s svojimi nekakošnim zobem podobnimi špicami ali kladvi terkajo le ob eno plat zvoná. Tako zvonjenje se mi ni zdelo tako veličastno in veselo, četudi je več zvonov hkrati pelo, kakor naše zvonjenje ob nedeljah in praznikih. Kadar v Turinu samo en zvon zvoní, je čuti, kakor naše bijenje ob plat zvoná, kadar ob času ognja iz zvonika ljudi vabi na pomoč in opreznost. Toda Lahi so svojega zvonila vajeni in se jim tako lepo zdi. Nad vse pa po zunanjem povečuje to cerkev velika visoka kupla, katero že z železničnega voza iz Milana proti središču mesta gredé prav lepo vidiš in ti je vštric pervega kolodvora „Porta Suso;“ drugi kolodvor „Porta nuova“ je še kake tri četerti ure naprej.

Verh kuple se ti sveti draga rumena pozlačena podobna Marije „Pomočnice kristjanov“, z zlatimi zvezdami okrog glave. Nižje na zvonikovih strehah pa stojita po jeden pozlačen angelj in sicer na zvoniku na listovski strani angelj Gabrijel, kateri v stegnjeni desnici derži zlat venec kviško proti Materi Božji, kakor bi klical: „Češčena Marija, milosti polna, Gospod je s teboj, blažena si med ženami.“ Na zvoniku ob evangeljski strani pa je veliki angelj Mihael posebni branitelj sv. Cerkve z banderom v roki, na katerem je zapisano „Lepanto 7. vinotoka 1571,“ v spomin slavne zmage, katero so takrat dobili kristjanje z Marijino pomočjo nad Turki.

Celo vnanje lice te cerkve je, v istini tako veličastno, videti sicer priprosto, pa vendar tako dragoceno in krasotno, da človeku nehoté stopi v spomin, kar govori sv. pismo o Mariji: „Kdo je ta, ki vstaja, kakor jutranja zarija, lepa ko luna, svitla ko solnce?“

Ako je pa ta cerkev že po zunanjem tako krasna in lepa, kakošna mora še le znotraj biti? Tako prašanje bi se utegnilo nehoté vsiljevati čitatelju. To opravičeno prašanje začudenja pa tudi v resnici najde odgovor v svojo popolno zadovoljnost, ako stopiš v prekrasno cerkev. Tu se ti odpre pred očmi široka, prostorna cerkev v podobi križa v renesanskem slogu, zidana v najlepši obliki. Tu se vidi velik širok prostor od velikih vrat do velikega oltarja, velika višina, z mogočno kuplo, sloneča na močnih stebrih ter na krepkem zidovji cerkvenem. Na debelih stebrih precej po vhodu stoji za več kot 300 pevcev prostoren kor, kjer se ponosno kvišku dvigujejo glasne in umetno ubrane orglje. Ob desni in levi na tleh pa so ti krasne, po dve manjši in po ena velika stranska kapela. Po cerkvi so sedeži, ki pa so sredi cerkve od glavnega oltarja proti velikim vratam z nekako stoječo lepo zrezljano steno na dvoje predeljene, evangeljska stran odločena za gojence Boskovega zavoda, listovska stran pa za pobožno občinstvo sploh. Iz velike kapele na listovski

strani se gre v visoko prostorno kapelo pred zakristijo. V tej kapeli vidiš mnogo in dragocenih spominkov viseti po stenah, ki spričujejo, koliko jih je že v tej cerkvi po priprošnji Marije Pomočnice kristjanov dobilo tolažbo in pomoč. Iz te kapele se pride v dolgo in prostorno zakristijo ter iz te greš pred veliki oltar; pa greš tudi za veliki oltar, kjer vidiš zopet dokaj velik prostor z oltarjem, kamor hodijo gojenci iz zavoda Boskovega ob določenih urah opravljat svoje molitve ter počastit presveto Rešnje Telo prišedši skozi vrata naravnost za velikim oltarjem, ki peljejo na dvorišče omenjenega velikanškega zavoda. Stopivšemu pa pred veliki oltar, ti je to veliko večja višina in veliko večja širjava, kakor je, recimo, veliki oltar nunske cerkve v Ljubljani. Pobožni obiskovalec te cerkve pač ne more od velikega oltarja, ne da bi se ondi dalje pomudil. Že stranski oltarji so ti krasni in lepi. Prekrasen je oltar Jezusovega presv. Serca, prelep je oltar kapele milostne Matere Božje (delle Grazie), oltar sv. marternikov turinskih; oltar sv. Frančiška Sal, krasen je oltar sv. Petra in oltar sv. Jožefa; prelepo je vse po vsi prostorni cerkvi, kjer ni najti prostorčka, v katerem bi se kaj pogrešalo, marveč je vsak prostorček ob zidu in v kupli porabljen na najokusniši način ter proslavlja z dragocenimi slikami nebeško Kraljico. Vse te podobe in slike prav posebno povečujejo ob znožji in v obnebu mogočne kuple tudi prekrasni, pomenljivi, prelepi napisi iz sv. pisma in izrekov najslavniših ssv. cerkvenih učencikov o naši nebeški Kraljici; toda veliki oltar pa vso to krasoto in lepoto na manjšem, če tudi zase jako velikem prostoru, našim očem še v lepši in veličastni luči razgrinja. To ti je veličastna slika Marije Pomočnice, stoječa z Jezuškom v svoji levici, s kraljevo palico pa v svoji stegnjeni desnici. Vsa podoba je naslikana v nebeški bliščobi, stoječa na svetlih oblakih nebá, obdana od trume angeljev in izvoljenih svojih častilcev. Pod svetlim oblakom so naslikane velike stoječe podobe

raznih svetnikov, ki so nekdam na zemlji zagovarjali ter razširjevali češčenje Matere Božje. Tu so ti slike glavnega oltarja, kakor tudi slike in kipi družih oltarjev ter slike na oknih in na širnem oboku tako primerno razstavljene, barva po obrazih in po obleki raznoverstnih svetnikov tako umetno razverstena, da je to delo po izrekih in spisih učenjakov in zvedencev prekrasno mojstersko delo v svoji popolnosti. Tu dotični slikar, Karol Costa iz Verčelj, ni samo pokazal, kako spreten in popolen tvoritelj da je v svoji stroki, marveč je v istini v sleherni sliki le vpodobljena Don-Boskova pobožnost, ljubezen in zapanje do nebeške Matere Marije. Zato ti je vsa cerkev ter vsa notranja oprava njena kakor nekak slavospev Marijin v podobah, prekrasna odperta knjiga iz življenja Marijinega ter njenega čudežnega delovanja na zemlji tudi sedanje čase, katera ti tem bolj dopade, čem dalje in pazljivejše jo prebiraš. Res, tako veličastna in krasna je ta cerkev, da pravijo in pišejo izvedenci in soverstniki Don-Boskovi, da si je to svetišče Marija sama napravila ter se v to poslužila svojega častilca, Janeza Don-Boskota. Pričel je zidati cerkev le s 40 centesimi v žepu, a sedaj jo cenijo nad milijon frankov. Kolikokrat ni imel Bosko, tako pripovedujejo njegovi gospodje verstniki, pri zidani te cerkve ob sabotih popoldne do pete ure ne novčiča, ne vinarja v roki, a na večer je bilo treba šteti tisoče raznim delavcem in zidarjem; toda predno je bilo treba šteti denar, je že kdo od kacega neznanega človeka prinesel Boskotu pismo z ravno tako svoto denarja, kolikor ga je potreboval. Dobrotniki so namreč po navdihu Marijinem iz obljube do Marije dotične svote darovali za njeno svetišče. Za to se sliši, kakor en glas „Ta cerkev je Marijino delo.“ (Pravijo, da so bili slikarji in zidarji te cerkve Don-Boskovi učenci.) Kako bi se toraj goreči častilec Marijin neki zamogel ločiti od tako lepega Marijinega oltarja ter njene prekrasne, prijazne cerkve, ne da bi prej pobožno pokleknil pred oltar ter molil

presveto Rešnje Telo v tabernakeljnu, nato pa se prav priserčno priporočil in izročil nebeški Kraljici, Pomočnici kristjanov, ponavlja je razne prelepe izdihljeje ter napise, ki so brati po prekrasni cerkvi ter pobožno in prav priserčno zdihovaje prelepi predpevek, zapisan v latinskem jeziku z zalimi čerkami na pasovih pod kuplo, namreč: „Sveta Marija, pomagaj ubogim, podpiraj slabotne, poživljaj jokajoče; prosi za ljudstvo, prigovarjaj za duhovstvo, posreduj za pobožno ženstvo; naj okušajo vsi tvojo milost, katerikoli kličejo v tvojo sveto pomoč.“

Če kje, veljajo prav posebno pri Boskovih napravah besede: „Iz malega raste veliko“. Poleg cerkve Matere Božje ob evangeljski strani stoji tikoma ob veliki cerkvi prvotna mala cerkvica ali kapela sv. Frančiška Saleškega, katerega je ranji Bosko prav posebno častil. Ta mala kapela je bila prvo svetišče, kamor je naš Bosko zbiral svoje prve gojence. Po navodilih ter po duhu sv. Frančiška Sal. je uredil svoje naprave, po njem tudi svojo družbo imenoval: družbo Salezijancev. V življenji velicega cerkvenega učenika sv. Frančiška Saleškega beremo, da je imenitno navodilo, da je potreba v človeku vzbujati ter ohranjovati veselega duha, prav v smislu sv. pisma: „Veselega darovalca ljubi Gospod“. Ta svetnik je bil prepričan, da z veselim duhom se človek navadno ložej ogiblje vsega hudega ter dela dobro, kakor pa z žalostjo in pobitostjo; tako vidimo tudi pri vsih napravah salezijanskih, da skušajo s svojimi pobožnimi in učnimi vajami ter raznimi razvedrili svojim gojencem ohranjovati veselega duha, ne sicer veselosti, kakoršna bi napeljevala k kakšni razkošnosti, marveč v poštenem, ljubeznjivem, bogaboječem ter nedolžnem veselji, kakoršno človeka v istini poživljuje in vnema za dobro in lepo ter navdaja z veseljem do poklica. In mislim, da prav ta nekako posebni duh salezijanski privabi toliko mladenčev v Boskove naprave, kjer se priučijo raznih strok svetnih ali duhovskih

vednostij, da potem delujejo ali kot svetni ljudje ali pa kot duhovni v velik blagor človeštva, ali v svoji domovini ali pa še celo v ptujini, kakor se bere v salezijanskih sporočilih leto za letom. In kakor je bil sv. Frančišek Sal. goreč častilec Matere Božje, tako vidimo tudi Boskota, da je ves prešinjen od ljubezni in zaupanja do Marije. In prav njegovo veliko zaupanje, ravno po Mariji dobivati od Boga vseh potrebnih pomočkov pri vsih svojih napravah, menim, je Boskota oserčevalo, da se je lotil tako velikanskega dela v prid človeštva. Da pa njegovo veliko zaupanje v Boga po Mariji ni bilo prazno, marveč prav obilno plačano, kažejo nam velikanske naprave, kakoršne je Janez Bosko in po njegovi smerti (31. januarija 1889. l.) njegova družba Salezijancev že v malo letih po raznih delih sveta napravila. Radi tega ima Boskova družba Salezijancev za svoje pglavitne varuhe mogočno kraljico nebes in zemlje, Marijo Devico, in izmed svetnikov pa v prvi versti sv. Frančiška Saleškega. In tak duh veje po vsih salezijanskih napravah.

Spominjajočemu se salezijanskih naprav v Turinu, je nekako tako, kakor bi slišal Janeza Boskota klicati: Pod varstvom Marijinim začnite svoja dela in bodo prospevala najboljše. Bosko je svoja dela v istini prav posebno postavil pod obrambo nebeške Kraljice. To kaže že razverstitev posameznih poslopij ter naprav njegovih v Turinskem mestu.

Precej pod cerkvijo Marije Pomočnice, kamor prideš na listovski strani iz prostornega dvorišča po stopnicah je prostorna pekarna za cel Boskov zavod v Turinu. Tu vidiš dolgo na nekacih tnalih ležečo vmesilnico, kjer se testo pripravlja za hlebe, pa ne z rokami, kakor pri nas, ampak s strojem podobnim nekaki pokončni preslici, ki se sama verti. Velika in dolga je peč, kamor pek kakor po valjarčekihi pomika veliko število malih hlebčkov, nekako podobnih našim velikim žemljam. Ti hlebčki so precej po

peki mehki, pozneje pa postanejo prav terdi ter so najboljši, kadar jih nekoliko zmočiš.

Precej za pekarno pa zagledaš mlin, ki ga goni gazmotor. Tu se napravlja moka v petnajstih verstah, od najboljše, do najslabše. Poleg mlina na drugo stran, tudi še pod cerkvijo, pa je delarna za mizarska dela, kjer najdeš prav spretne delavce in lepe izdelke. Tu se ti pač čudno dozdeva, da morajo celo v zemlji pod cerkvijo biti tako velike in imenitne naprave. To prav lepo ozračuje duha Salezijancev ter dobrodejnih naprav sv. cerkve, ki delajo dobra dela, če tudi skriti in nepoznani od sveta.

Tikoma ob kapeli sv. Frančiška Sal. stoji dolgo, dve nadstropji visoko poslopje, katero sega do glavne široke ulice pred cerkvijo Marije Pomočnice in se razteza v trikotji daleč na prostorno dvorišče tega zavoda. V tem poslopju so prostori za razne potrebščine zavoda samega ter cele družbe Salezijancev. Tu notri so pisarne ter glavno vodstvo ali kakor Boskovi učenci sami pravijo, glavni kapitelj vseh salezijanskih naprav, kakoršnih je okolo 400 raztresenih po raznih delih zemlje.

Razdelitev prostorov tega poslopja je pa nekako naslednja. Prav v oznožju, ali bolje, še pod zemljo, so kuhinje, dervarnice, shrambe za jedila in manjše obednice. V pritličju so velike, dolge obednice. To se ti verstí žljic brez števila, še več pa melje zob, kadar doide verstoma vsa množica boskovcev, okrog 1100 samo v tem ustavu, opoldne in na večer k obedu. Menim, da ta kuhinjski minister mora biti mnogo-krti v velicih skerbah, kako bo tako množico napsel; pa vendar je vedno tako radodaren, da vselej donese toliko na mizo, da gojencev ne pusti lačnih od mize; pa tudi gostov nikakoršnih ne odganja, marveč vsacega prav prijazno sprejme in jako gostoljubno postreže. Mislím, da to kuhinjo ljubi Bog posebno blagoslavlja in ranji Jan. Bosko še v nebesih skerbi za njo, da ji ničesar ne zmanjka. Poleg tega

so tu še razni oddelki za shranjevanje hišne oprave in raznih hišnih potrebščin.

V prvem in drugem nastropji so šolske sobe, spalnice ter stanovanje za voditeljstvo in učiteljstvo tega ustava. Drugo nadstropje je imenitno zlasti zaradi tega, ker je tu bilo stanovanje začetnika salezijske družbe, Janeza Boskota. Boskovo stanovanje je v zadnjem delu tega dolzega poslopja. prav na vogalu, kateri je obrnjen proti cerkvi Marije Pomocnice nazaj, tako, da je iz svojega stanovanja prav lepo videl po vsem prostornem dvorišču ter se je kratkočasil, kadar je gledal trume svojih gojencev veselo se igrati in skakati po dvorišču o prostem času.

Celo stanovanje Boskovo je imelo tri sobe, v tri voglje razstavljene. Perva soba je bila soba za sprejemanje ptujcev, druga sobica na desno stran vhoda pa je sedaj prav lepa kapelica Matere Božje in je jako okusno in lično ozaljšana. To kapelico si je Bosko napravil, da je v svoji starosti ter v bolezni zamogel maševati. Tu je klečal in molil ure in ure ter izročal sebe in naprave svoje Bogu in nebeški Kraljici. Iz kapelice naravnost na levo pa je sobica, kjer je Bosko prebival; ta mu je bila pisarna in spalnica ob enem. Do danes je v tej sobi še vse tako, kakor je bilo ob uri njegove smerti. Postelja in posteljna oprava, na kateri je umerl, je še vedno v tistem kotu, kakor v njegovem življenji. Na postelji je fotografija njegova, katera ti kaže Boskota, kakor je ležal na mertvaškem odru. Okrog fotografije je venec iz naravnih, pa že osušenih rožic. Ob postelji na mali omarici stoji še verček z vodo, katero so mu še v njegovi zadnji bolezni dajali piti. Postelji nasproti je priprosta mizica z navadnim sedežem in z malo mizico za pisanje, na kateri je, naslanjaje se na sedež, toliko spisal. Vštric vrat stojite dve veliki omari, kjer je videti mnogo prav znamenitih rečij. Posebno znamenita je velika bela halja iz drage volne, katero so sedanji papež Leon XIII Janezu Bo-

skotu podarili v znamenje posebnega priznanja ter pohvale njega in vsih njegovih naprav. Po stenah v sobi visé razne imenitne podobe.

Tikoma ob znožji postelje pa so vrata, skozi katere stopiš na ozek kamnit mostovž, katerega si je ranji Bosko vsega z vinsko tertó obsadil. Tu je Bosko v poletnem času rad bival, bral in pisal ter ob enem opazoval, kadar so njegovi gojenci nizko, doli po dvorišču o prostem času se igrali ali hitro tekali semtertje. Da pa prideš zopet na prosto iz tega poslopja, moraš iti nazaj v Boskovo sobo in skozi kapelo ter sprednjo sobo nazaj na prosto. Iz spoštovanja do v svetosti umerlega Janeza Boskota sedaj nihče ne prebiva v tem stanovanji. Sedanji Boskov naslednik, glavni prednik cele salezijanske družbe, prečastiti gosp. Mihael Rua, stanuje v mali priprosti sobi tik Boskovega stanovanja.

Toda, kdo bi šel kar hitro in vñémarno skozi te svete prostore, ne da bi se ozerl s posebnim spoštovanjem na posteljo ter vso priprosto opravo po sobi Don Boskovi? Komu ne prihaja misel: Ta kraj je svet, kjer je živel in umiral svetnik. Kdo bi tudi ne zdihnil iz svojega serca, če tudi z besedo ne reče: Don Bosko, prosi za me v nebesih; podpiraj me pri mojih delih, bodi moj zavetnik! Terdno pa tudi upamo, da je Bosko v resnici že naš mogočni priprošnjik v nebesih ter posebni vareh ubozih sirot. Bliža se čas, ko ga bomo klicali: sveti Janez Bosko, prosi za nas!

Za poslopjem, v katerem je Boskovo stanovanje, se verstijo po dve nadstropji visoka poslopja, v katerih so učilnice, delavnice ter prostori za razna rokodelska in obertniška dela. Tu ti je velikanska tiskarna. V pritličji je deset strojev, katere žene en gazmotor. Med stroji so jako snažni prehodi, velika kolesa strojev so z nekako želežno mrežo prevlečena, da so delavci ter tiskarji jako dobro zavarovani pred nesrečo. Poleg teh strojev so štiri tako zvane hidravlične stiskavnice, katere goni gazmotor. V prvem nadstropji so dolgi prostori za stavce, katerih

je samo v teh prostorih stoinšestintrideset. To ti je vsak stavec zamišljen v svoje čerke, da se ne ozira ne na desno ne na levo, če tudi sluti, da kak ptujec hodi po tiskarni gori in doli. Pa saj ni čuda, da so tako tihi in zamaknjeni v svoje opravilo, vedo namreč, da imajo pred seboj mojstra čerkostavca voditelja tiskarne, kateri mu hitro na stran priskoči, ako je le količkaj šepetanja in poleg tega pa je tu, kakor tudi po vsih družih oddelkih salezijanskih hiš, po jeden bogoslovec, kateri se svojih bogoslovskih vednostij uči sedeč na višjem sedežu, s katerega ob enem pazi na red celega dotičnega oddelka. V Drugem nadstropji so prostori za litografijo, stereotipijo, avtografijo i. t. d. Dalje so tu širni prostori za osuševanje tiskovin in raznega papirja.

V družem poslopji najdeš v pritličji oddelka za kovače in ključavničarje Mnogo jih je. Tu se ti verstijo kladva ob naklo na razbeljeno železo, kakor stope v mlinu. Iskre švigajo na vse strani, ne da bi se kovač kaj zmenil za to. Tu ti deček v stiskovnici vklenjeno železo suče in pili, da ga je veselje gledati. Tu slišiš razne glasove. Kladvo bije in tolče, pila cvili in reže, stroji ti bobnijo in tresejo, da se spominjaš na kovače v gori Etna, o kateri so stari pesniki toliko sanjali. V prvem nadstropji tega poslopja opazuješ lahko širono livarno za čerke. Stirje stroji ti zmeraj jako pridno vlivajo in delajo, da ti čerke iz raznih tonilcev tako hitro ven letijo, kakor v mlinu pšenična zerna, katera se vsipajo v kamen, iz pod katerega se vsuje belorumena moka. Ako se prav spominjam, je ondi stroj, kateri 4000 čerk napravi v eni sekundi. Lahko je misliti, koliko čerk se v tej livarni vlije, pa tudi, koliko se mora natisniti lepega in dobrega berila, katero širi pravo omiko med ljudstvo ter kraljestvo Božje po svetu.

V tretjem posloppju vidiš dolg prostor, v katerem ti je skoraj na stotine samih mladih krojačev, malih dečkov, kateri na širnih, nizkih, močnih mizah sedé šivajo in delajo, da jih je veselje gledati, in starejših

mladenčev, kateri so že jako spretni pri svojem delu ter ti znajo obleko napraviti na najokusniši način. Dasiravno je tacih mladih krojačev veliko število v dolgi dvorani, vendar so ti mirni in tihi, da bi se skoraj miš slišala, ako bi jo pripraskala v dvorano. Vsi pa ti gledajo na svojega mojstra pred seboj; varujejo pa se tudi, da se kje ne zamerijo nadpazniku svojemu, gospodu bogoslovcu, kateri na vzvišenem sedežu po vsi dvorani oči obrača.

V istem posloplju je drugi dolg in prostoren oddelek za čevljarje. Tudi tu najdeš velikih in malih, priletnih in mladih čevljarjev. Sedé ti okrog nizkih, širokih ter močnih miz. V trenutji vidiš razna dela. Mojster ti pridno in pazno vrezava blago, drugi ti primerja, tretji šiva. četerti skupaj zbija, vse se ti giblje in dela. Tudi tu si lahko ogledaš v izlogi raznoverstna obuvala za leto in zimo, za mesto in deželo najbolj natančno izdelana. Tudi tu imajo mladi čevljarji dvojni strah, svojega mojstra, neduhovna, in svojega nadpaznika, klerika.

V nekem posloplju, pa že ne vem, v kakošni verstvi prav za prav, je delavnica v pritličji za mizarje in rezlarje. Tu se izdeljujejo bolj tanka in dražja mizarska dela, kakor pa v mizarski delavnici pod cerkvijo Marije Pomočnice. Mladi rezlarji se ti pridno sučejo pri svojem delu, kakor bi se nalašč skušali med seboj, kdo bo delo svoje boljše izveršil. In res vidiš tu tako lične in okusne izdelke, da jih kar sterme opazuješ in blagruješ človeka, kateri je obilni množici mladih ljudi v tem oddelku priložnost dal ter jih izvabil v tako delavnico, kjer so se v tako lepi stroki tako dobro izvežbali.

V drugem posloplji tudi v pritličji najdeš pa kiparje ter podobarje. Videl sem tu razne obrazce ali modele, velike in male, raznih svetnikov. Videl sem obrazce s premikajočimi rokami, prsti na roki, in če se ne motim, tudi s premikajočimi glavami. Umetnik si je tu lahko pomagal, pri enem in istem modelu je lahko napravljajal podobo z razno ponašo. Tu vidiš

v istini umetne izdelke, kakoršnih je treba iskati. Tu so podobe iz gipsa in lesa, iz navadnega kamna in iz najdražjega marmorja. Tu občuduješ, kako, da se mora mertvemmu kamnu taka živahnost in tako življenje navdati, da se ti podoba zdi, kakor bi živel. A spoznaš pa iz tega, kako spretna je roka, katera zna tako natančno dobljati, izsekavati ter izrezljavati in ogladiti. Ako te izdelke ogleduješ, moraš res reči: Podobarstvo in kiparstvo, to ti je res lepa umetnost!

Kakošni vspehi se vidijo pri slikarjih, pa ni treba na druge izdelke kazati, kakor na bogate ter krasne slike v veličastni cerkvi Marije Pomočnice, „Maria Aussiliatrice“. Te velikanske in umetne slike so slikali skoraj sami salezijanski slikarji, pa so ti izdelane tako umetno, da jih največi umetniki občudujejo. V teh slikah se vidi oboje: umetnost in pobožnost, kar se pri cerkvenih slikah po svetu le premnogokrat pogreša. Kako lepo nalogo si je toraj odbral ranji Don Bosko, da je omislil tudi učenikov ter mojstrov v slikarstvu v pravem cerkvenem duhu. Kdor dela toraj za Salezijance, ta dela ob enem tudi za lepo cerkveno umetnost v slikarstvu.

Prav živahno življenje vidiš v bukvoveznici. To ti je dolga in prostorna z vsemi pritikinami, manjšimi in večimi shrambami za tiskovine. Pri bukvovezih vidiš še nekako večo razliko, kakor pri krojačih in čevljarjih. Tu ti cela versta malih dečkov hití pole pregibati, roke se urno pregibajo, kakor pri kaki veliki kmečki mizi, kadar lačni otroci hite z žlicami v skledo in iz sklede v usta. Vse dela in miga. Drugo versto večih dečkov vidiš, kako hité posamezne pole skupaj šivati, tretjo in daljne verste večih in starejših ljudi vidiš pole skupaj zlagati, devati jih v stiskavnico ter vezati v lične zvezke v priproste ali pa tudi v dragocene bukve in knjige. Tu vidiš v istini jako lepih vezav in dragocenih obrez. Mašne in druge drage knjige, bile so ti tako umetno vezane ter stranice z raznimi vloženi ali vtisnjenimi

zlatimi ter drugimi dražimi čerkami napravljene, da se ne spominjam, da bi bil kje drugje kaj enacega videl. Da, tudi pri vezanji knjig so Salezijanci pravi mojstri.

Skoraj celi čas, kar sem hodil s svojim spremljevalcem po dvorišču ter po raznih oddelkih tega velikanškega zavoda, slišal sem tudi godbo na razno glasbeno orodje. Od kod pa se sliši ta godba? Le idimo dalje s spremljevalcem, kmalu bomo ondi. Vodnik te pelje v poslopi, kjer so v pritličji kovači, po ozkih kamnitih stopnjicah v drugo nadstropje. Tu stojiš naenkrat na precej širocem nostovžu, ob desni je menda dvoje ali troje vrat v šolske prostore. Na mostovžu vidiš male dečke stati po kotih, prvi za vratmi, drugi v vogalu, tretji pri oknu in tako po raznih kotičkih še druge. Na prvi pogled od zadej se ti vidi, kakor bi se ti dečki jokali in z rokami obraz obrisavali, kakor pri nas doma mali otroci, kadar jih oče z bre, zovko obišejo, ali pa v šoli, kadar jih učitelj konec pouka za kazen še kaj v šoli priderži. Pa kaj delajo ti dečki v svojih kotih? Vsak ima svoje glasbeno orodje ter piska in piha vanj, da bi se kmalu ustni razpočile; deržeč note pred seboj, poslušaj, mu li klarinet in trompeta ali fagot prav zapoje ali ne. Ti dečki uče se godbe. Vsak je tako zaverovan v svoje orodje, da te nič ne sliši, če tudi glasno govoriš za njegovim herbtom. Ako pa stopiš skozi vrata ob desni strani mostovža, pa zagledaš prostorne šolske sobe, kjer se še drugi učenci vadijo v godbi sede ali stoje poleg svojih sedežev ali pevskih stalnic v notami. Tu se ti prvi vpira z velikim basom, katerega komaj prestavlja, dela obnj. kakor bi žagal; drugi dela na gosli, da kar škerta in cvili, tretji obrača svojo zavito trobento kakor kak velik in rumen kifelj okoli svojih ramen in piha ter trobi vanjo, da sopiha, kakor železniški hlapon; zadej pa ti eden stoji poleg bobna, ki tolče in buta z nekakim cepcem vanj, da kar germi; z eno besedo, vsak svojo gode, ne oziraje se na tovariše svoje. To ti je prava mešanica, kakor

soдни dan, bi djal. In vendar ni temu tako. Z dvo-rišča od daleč ter od zdolej gori se ti zdi, kakor bi ta godba bila nekako dobro ubrana godba. Sicer pa v resnici ni ubrana, ker se uči vsak za se, ali kadar v istini vsi ti skupaj vbrano igrajo na svoje glasbeno orodje, ti je pa to godba, da prekosi našo vojaško godbo, če ne vselej, pa saj velikokrat. Pri tej priliki mi je nehote stopalo v spomin: Ako bi tu sem pripeljal naše dečke, kar jih je porednih in lenih po ljudskih šolah, to bi se zaleteli ter vsak bi hotel biti prvi, da bi dobil kako piščal ter trobil in se glasbe učil. In ne bilo bi napačno, ako bi se potem glasbe vstrajno učil, pa ne godbe, kakoršno znajo kaki pustni škripači, ki s svojim škripanjem po šnopsarskih bajtah nedolžne duše vabijo, jih Bogu jemljô, pa satanu v sužnjost dajô; ampak godbe, katera je tega imena vredna. Dobro ubrana poštena godba, to ti je kaj lepega in razvedrilnega za serce in uho. Zato se prišteva glasba lepi umetniji, ki je čislana v stari in novi zavezi, v cerkvi in doma, ktera poveličuje slavo Božjo ter razveseljuje in blaži človeku serce.

Dokaj lepih reči smo že naštevali, kakoršnih najdeš v tem zavodu; pa je vendar še družih prav lepih in koristnih naprav omeniti. Tu vidiš tudi kaj lepo novo poslopje z veliko dvorano za božične slovesnosti ter vesele prilike, o katerih se obhajajo domači kratkočasni večeri ali akademije prav v katoliškem duhu. Tu vidiš ravno dodelano prav lepo in zračno svitlo, prostorno bolnišnico, in kapela za bolnike na jako lepem in zdravem prostoru. Vse to je v tem zavodu. Kar mi je prav posebno še bilo všeč, je prav lepo vrejena, jako snažna, po dolgosti v več oddelkov razdeljena domača bukvarna, kakoršna prekosi marsikako bukvarno po svetu. Tu notri najdeš najlepše ter najumetniše izdelke, kakoršnih ne vidiš z lepa po bukvarnah po svetu. Tu je gledati raznih n. pr. pobožnih izdelkov, kakor prelepe rožne molke v najrazniših oblikah, podobic brez števila, fotografij

najokusniših, svetih razpel, ter križcev, toliko molitvenih knjižic v najelegantniši vezavi in obrezi. Tu gledaš lepe mašne bukve, krasno vezane brevirje, raznih šolskih potrebščin i. t. d. Vse to so domači izdelki. Tu si lahko zbiraš, kar ti je ljubo in kupiš. Dobiš po zelo znižani ceni.

Zdaj mislim, da sem po večem povedal, kar sem lepega videl v tem velikanskem zavodu. Veš kaj, dragi bralec, zdaj pa poskusiva vse reči, katere sva videla po celem zavodu, nekako razverstiti, kakor vidiš v kaki razstavi. Prični, kakor ti drago, n. pr.: Slikarstvo, kiparstvo, mizarstvo, rezljarstvo, lepljenstvo, čevljarsvo, krojaštvo, tiskarstvo, bukvo-vezništvo, kovaštvo ter ključavničarstvo, knjigarstvo in knjigovodstvo, godbo i. t. d. Misli si poleg tega še vso v to primerno opravilo in razne delavce stati in delati hkrati, — pa povej, če ni taka naprava res silo koristna za mladino, katera bi se sicer, kdo ve, kodi potikala, sebi in drugim v nesrečo!

To tedaj ti je čudna razstava, živa in neživa ob enem. To ti je kakor dolga versta živo barvanih panjev v čebelnjaku, pred katerimi ob lepem solnčnem dnevu vse mergoli majhnih živalic, bučelic. Kadar se bučelice, iz kacega panja ali pa celo iz več panjev ob enem v gnječi ven vsujejo, rajaje in vsedaje se ob kaki veji, pravimo, da čebele rojijo. Nekaj podobnega pa najdeš tudi v tem zavodu. Ob urah, ktere so odločene za delo ali učenje, je zunaj poslopja vse mirno in tiho, le po delalnicah se vse pridno suče in giblje, tiho dela in miga, kakor bučelice nabiraje sladkega medu po rožicah. Kadar pa je prosti čas ali oddihljaj, kakor po kosilu od poludne do dveh, ali tudi pred poludnem, kakor že nanese po raznih oddelkih, takrat pa se vsujejo dečki večji in manjši iz svojih delalnic ter učilnic na dvorišče, kakor bučele iz panja. Po dvorišču in igrišču pa ti je vse živo, da si komaj misliš kaj tacega. Tu se ti dervé in leté, kakor golobja kerdel, kadar beži pred teboj pobiraje posuto jej proso ob cesti. Lovijo se in igrajo

otročje igre po svoji živi mladi natori. Mečejo ti žoge, lučajo ti jih kvišku, da ti jim komaj oko sledi; der-vijo ti kroglje, da že ne veš, katero igro bi opazoval, da bi druge ne zgrešil. Vse se giblje in dervi, noben ne sme biti len in nemarno prislonjen kje ob steni.

Sredi med to živo množico po hodijo počasi gospodje učitelji ter prefekti cele te množice. In da-siravno po dvorišči vse križem leti in dirja, vendar se tim gospodom nič ne zgodi. Vsak se jih v dirku spoštljivo ognje, ali pa se jim pridruži, da jih je kar celo kerdelo okrog svojega prefekta in nadzor-nika. Med seboj ga imajo ter ga spremljajo sem ter tje, kakor dobri otroci svojega očeta. Ta vesela truma na dvorišču je pač za se vesel oddelek ome-njene naše razstave.

Zdaj naj bi pa kdo pripeljal pred to celo versto naše žive in nežive razstave vse dečke naših ljud-skih ter občinskih šol, od katerih pravijo, da so leni, ter nesterpljivi v šoli. Daj jim na izbiro, naj si sleherni sam izvoli ter vstopi, v kakoršno versto hoče. Pač bi videl, kako bi se veselo vsuli med celo množico ter se razgubili po raznih verstah. Mislim, da tudi enega bi ne bilo, da bi se ne hotel ničesar poprijeti, in če bi že družega ne pričel, skočil bi med množico na dvorišču, da bi se z njimi poigral; gotovo bi pa šel z dečki tudi, kadar pozvoni k delu ali učenju. Tudi naši paglavci bi se učili ter bili krojači, čevljarji, mizarji, tiskarji, bukvovezi, kovači, glasbarji ter pevci, ali kaj družega. Gotovo bi se jih s tem mnogo rešilo po duši in telesu za celo živ-ljenje in celo večnost za se in za druge. Pač lepa je toraj naloga, katero si je prevzelo društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani. V ta zavod se bodo namreč sprejemali zanemarjeni dečki, kateri se bodo kakor v Boskovem zavodu podučevali v ko-ristnih predmetih ter se po svoji lastnji in sposob-nosti vzgojili kot rokodelci ali za kak drug poklic. Kdor toraj to društvo podpira, gotovo stori prav lepo delo kerščanskega usmiljenja v blagor mladine.

Zdaj sem pa menda vse, vsaj poveršno povedal, kar sem pri obiskovanji don Boskovega zavoda Salezijancev pri Mariji Pomočnici v Turinu videl in občutil. Ena želja me je pri vsih oddelkih prav posebno obdajala in me vedno spremljevala. Bila je to ob enem preserčna prošnja k Mariji Pomočnici in k ranjemu don Boskotu, naj bi se namreč tudi pri nas kmalo otvorilo zavetišče ali bolje rečeno, reševališče, kjer bi se celo taki dečki, ki so vsled žalostnih domačih razmer, če tudi niso sirote po rojstvu, pa so vendar le velike sirote, ker postanejo hudobni, sprideni že v mladosti ter sebi pripuščeni, po duši in telesu veliki nesrečneži v poznejših letih, reševali, poboljšali, veliko lepih in koristnih reči se naučili ter postali dobri bogaboječi rokodelci, enkrat kerščanski mojstri ter tako koristni udje človeštva in in naposled srečni nebeščanje. Svojemu spremljevalcu v tem zavodu jaz sicer razun hvaležnosti nisem nobenega darila dal, menda zato ne, ker je bil že klerik; dozdeva pa se mi, da darila ni maral. Jaz pa sem za svoje spremstvo drugih misli. Častitih čitateljev „Zgodnje Danice“ sicer nisem po telesu vodil po oratoriju, to je po Don Boskovem zavodu vendar pa sem jih v duhu nekako peljal v prelepo napravo ranjega Janeza Boskota, kateri je ravno pred sedmimi leti 31. januarija 1888. l. v svetosti umerl. Jaz bom prav rad sprejel kako darilo, če je še tako majhno, da mi ga le podelijo za moje spremstvo. To darilo bom pa obernil le za napravo zavetišča in vzgojevališča don Boskovega za Salezijance v Ljubljani, kakoršno bode zgradilo omenjeno društvo. Prav lepo se zahvaljujem za vsak darek že zdaj in kličem: Bog plačaj tisočerno! Ako pa bo častitim čitateljem „Zg. Danice“ po volji, peljal jih bom v drugo še imenitnišo hišo Boskovo v Turinu, v kateri je tudi prekrasni grob njegov. Toraj z Bogom za danes!

Salezijansko misijonsko semenišče v „Val salicli“.

Da prej pridemo do zavoda, katerega bi še prav posebno rad bolj natanko opisal, opustim druge salezijanske zavode v Turinu in v obližji Turina. Imajo pa Salezijanci v mestu prav pri tisti imenitni cerkvi sv. Janeza evangelista, kjer se je preteklo leto 1894 prav veličastno obhajal evharistični shod na čast presv. Rešnjega Telesa, prav lepo in veliko poslopje ob široki ulici. To ti je mestno poslopje, imenitni vstav, v katerem so srednje šole. Voditelji in učitelji v tem zavodu so čč. gg. Boskovi učenci ali Salezijanci. Mladeničev je ondi okoli šest sto.

Ta ustav je jasen dokaz prekoristnega ter vspešnega in blagodejnega delovanja Salezijancev, katero jim hvaležno priznava Turinsko mesto in celo laška vlada, ki jim zaupa in izročuje svoj zavod in svojo mladino. Iz tega si lahko sklepamo, da bodo salezijanske naprave gotovo tudi pri nas dobro prospevale.

V obližji mesta Turinskega v Št. Benji, imajo Salezijanci zlo tako napravo, kakor v mestu, le da je veliko manjša ter je tudi gojencev le nekako dve sto. In od Št. Benja kako uro naprej pa imajo kaj lep in velik zavod sv. Mihaela (Casa di st. Michele) v Foglizzi med rodovitnimi vinskimi goricami. Prekrasna cerkvica sv. Mihaela je v tej hiši. Tu imajo sami Salezijanci srednje šole za tiste mladeniče, ki želijo biti duhovni ter postati salezijanski misijonarji. Tacih mladenčev je tu notri okoli tri sto, ali pa še kaj več. Tu notri je tudi naš Jožek iz Kočevja; piše se Jaklič in je pristopil v salezijanski zavod iz druge latinske šole v Kočevji dne 25. julija 1894. Šel pa je v ta zavod zato, ker je tu poleg laških tudi nekaj nemških, večinoma švicarskih učencev. Salezijansko vodstvo je mislilo učencu vstreči, mislé, da med Nemci ter Švicarji mu bode ložej bivati in učiti se,

kakor pri družih učencih, ki so mu čisto ptujih narodnostij. Pa že sem skoraj preobširno začel to hišo opisavati; hitim toraj nazaj v mesto k svoji naj imenitniši hiši salezijanski, kjer počivajo tudi ostanki preblazega Janeza Boskota.

Ljubeznjivi spremljevalec, kateri me je vodil skoraj po vsih kotih zgoraj opisanega velikanskega Boskovega ustava s prekrasno cerkvijo Marije Pomočnice „oratorium“ imenovanega, je bil tako postrežljiv, da me je peljal tudi v drugo preimenitno hišo Boskovo, ki se imenuje „semenišče za inozemske misijone“ (seminario delle Missioni estere) v Valsalicih v Turinu. Ta ustav je kake tri četert ure oddaljen od oratorija; s konjsko železnico se pride pa tje skoraj v petnajstih ali dvajsetih minutah. Tu ti je prijazna, polagoma v hribovje ob južni strani mesta se dvigajoča dolinica. Prišedši po dolgem mostu na južno stran reke Pada se začne polagoma na vzgor iti. Ob široki cesti šumlja mali studenček, ki pritaka s hribov, ki pa pri kacem deževji precej močno naraste. Ob bregu raste razno germičevje, iz katerega se ponosno dvigujejo kvišku velike verbe. Zaradi mnogih, tu rastočih verb se ta dolina imenuje Verbova dolina ali po laško Val salice. Pravijo pa tudi, da se ta dolina zato imenuje Val salice, ker je menda sv. Frančišek saleški tudi tu imel svojo kapelico, kamor je posebno rad hodil molit. Na desni strani imenovane doline tikoma ob cesti so še prav lepe in velike meščanske hiše s krasnimi vertovi. V tej versti, prav ob cesti, je tudi „seminišče za inozemske misijone“. Za precej dolgim in visokim zidom, kateri je kot ograja ob cesti, se pride k semenišču. Po vnanjem s ceste bi kmalu ne ločil te hiše od družih, ako bi ne gledal na napis pri hišni številki 39, ob kateri je zapisano „Seminario delle Missioni estere“. Pred pragom so kake tri kamnite stopnjice. Stopivši skozi vrata stojiš v veži ravno pred vratarjevo sobo. Tu moj spremljevalec prijaznemu vratarju, že skoraj osivelemu starčeku, nekaj po laško pošepeta in urno

naju pelje po kratkih stopnjicah na znotranji mostovž ter spremi do sobe prečast. gospoda Alojzija Piscetta, ki je vodja tega misijonskega semenišča. Tu me moj spremljevalec iz oratrici za nekaj dnij izroči drugemu ter od mene po bratovsko poslovivši se za danes odide. —

Naj povem, kdo je ta spremljevalec? To je Emanuel Maria la Roche, rojen Švicar, star tri in petdeset let. Svoje dni je služil tudi v avstrijski armadi; zato tudi avstrijske razmere nekoliko pozná. Govori dobro nemško, laško, francosko in je dokaj dobro izobražen. Pa dasiravno že v letih, odloči se pred par leti ter se pridruži Boskovim učencem. Zdaj je že klerik in se pripravlja za mašniški stan. Opraviti pa ima ta gospod prav veliko. Poleg svojih študij oskerbuje namreč skoraj vso ekspedicijo vsih prihajajočih in odhajajočih listin in tiskovin.

Kakošen pa je ustav, v katerem sem zdaj bil? Ni mi treba kaj dosti premišljevat, kakošna je ta Salezijanska hiša. To mi namreč pove že ime „Seminario delle missioni estere“, po naše „semenišče za inczemske misijone“. Tukaj je namreč semenišče, kjer se mladenči raznih narodnostij iz raznih deželá učijo in pripravljajo za mašniški stan, da gredó potem v razne ptuje kraje in svetove po Ameriki, Afriki in Aziji oznanovat sveti evangelij Jezusov. Temu vzvišenemu namenu primerno je tudi celo poslopje urejeno in razdeljeno. Naj ložej pa si mislim, kakšno podobo ima ta misijonski ustav ali misijonsko semenišče, ako se vstopim na sredo dvorišča. To dvorišče je skoraj blizo pol orala velik prostor v okviru. Polovico tega prostora precej pri vhodu na južni strani je nekaki senčnat vert ali park, naprej pa je navadni vert za domače rožice in kuhinjsko zelenjavo. Dél verta, katerega imenujem park, je obsajen z gabrovim, leskovim in drugim lesovjem. Ako si utrujen, najdeš po letu ob vročem solncu tukaj prijazno hladno senco ter si odpočiješ na klopeh po tej senci razstavljenih. Zlasti je en prostor imeniten. Tu ti je

v lepem krogu z drobnim peskom posut prostor, na sredi stoji kamnita okrogla miza, ob robu pa so postavljene lesene klopi, pa ves ta prostor je v prijazni hladni senci, katero dela in napravlja iz vseh strani visoko v zraku na sredi skupaj zrašeno lesovje z velikim perjem. V krogu na večerni strani stoji zidano znamenje in zdi se mi, da je to znamenje s podobo sv. Frančiška Saleškega. Kar mi ta prostor dela posebno znamenit in svet, pa je zopet naš ljubi don Bosko. Od dela v oratoriju v mestu že ves utrujen se je tu notri rad na klopico vsedel. Pa zakaj? Zato, da je mladino poučeval. Tu je zbiral otročiče krog sebe, jih učil, jim razlagal in pripovedoval svete resnice Božje. Tu sredi med otroci se je čutil srečnega in veselega kakor mili Božji Zveličar, ki je rad bival med otročiči, jih v naročje jemal, jim roke na njihove glavice pokladal in jih blagoslavljal.

Vert za herbtom sva si toraj ob kratkim ogledala, pogledja pa zdaj, dragi bralec, kar vidiva pred seboj in ob straneh. Dvorišče je vse razhojeno in z ograjami predeljeno v tri oddelke. V lepih verstah, v kacih šestih, ti rastejo ponosno kviško v nebo se dvigajoča drevesa platane, katera s svojim širocim listjem in perjem po letu delajo hladno senco po vsem dvorišču. Tu sem si hodijo seminišniki tega ustava pod nadzorstvom svojih gospodov prefektov ali profesorjev v prostih urah kratkočasit ter igrat razne nedolžne igre. Tu ti v enem oddelku letijo po tleh trde krogle, da ti kar zvižga, tam padajo stolci, kakor bi bila kaka podertija; tu v družem oddelku se ti lovijo, kakor bi se šlo za kako imenitno zmago; tam v tretjem oddelku se pa telovadijo, tako spretno, kakor bi bil to zadnji eksamen v telovadbi. Vse se giblje, vse dela in se veseli, dokler jih zvonec ne pokliče k molitvi, k učenju ali delu. Včasih pa h krati vsi skupaj skočijo in ti prelepo doneče ubrano in glasno zapojó, da jih poslušáš in gledáš, kakor bi bil očaran. Tako je bilo na večer zadnje nedelje v avgustu preteklega leta. Takrat so namreč imeli

semeniškiki tega zavoda slovesni sklep svojega šolskega leta v počeščenje presv. Serca Jezusovega. Po dnevu ob deveti uri dopoldne so vsi v svoji prostorni, bogato okinčani kapeli prav z največo slovesnostjo obhajali sv. mašo, katero imajo navadno ta dan premilostni turinski nadškof in kardinal sami. Ob šesti uri zvečer pa je bila kakor v veliki prostorni dvorani pred jako lepo, z rožami in lučicami okinčano, podobo presvetega Serca Jezusovega domača, toda pobožna veselica ali slavnostni večer, akademija imenovana v počeščenje presv. Serca Jezusovega. Navzoča je bila naj odličniša gospoda s premilostnim gospodom nadšofom vred. Tu so se veršila predavanja in deklamacije v vsih jezicah, kakoršne govore ondotni semeniškiki. Jaz sem si mislil, škoda, da ni kacega kranjskega mladenča, da bi se oglasil tudi v mili naši slovenščini na laškem govorniškem odru. Na to je bilo petje iz mnogo stotin gerl ter godba, da je pri nas ni kmalu slišati take. Vse se je veršilo z največo natančnostjo in z vso laško živahnostjo, zato pa tudi po posameznih točkah ploskanja z rokami ni bilo ne konca ne kraja. Po dokončani akademiji v dvorani že pozno v noč, okoli poli desete ure, pa je bil na dvorišču prelep in za naše kraje nenavaden prizor. Tudi noč je bila jako lepa.

Vidil in gledal sem umetni ogenj še v mnogih in prav zanimivih družih podobah, da sem kar stermel nad tako razliko, v kakoršni se zamore ogenj v malo trenutkih pokazati. Vse te reči pa so zavodu darovali dobrotni ljudje. Sredi tega dvorišča pred podobo presv. Serca Jezusovega pa so se semeniškiki zbrali v velik kolobar ter so z vso vnemo in gorečnostjo prepevali prelepe pesmi na čast presv. Sercu Jezusovemu.

To ti je bil res krasni večer, ki se je obhajal na tem dvorišču. Ne bo mi zginil nikdar iz spomina, in kadar se spomnim, se razveselim. In mislim, da se tudi semeniškiki veselé, kadar se spomnijo ta-

cega večera; pa kaj bi se ne veselili, saj to je res sveto veselje v Sercu Jezusovem, kakoršnega vse posvetne veselice celega sveta hkratu ne spravijo skupaj. Se vé da, komur vest očita, da ni v milosti Božji, da je sovražnik Božji, ta tudi pri taki slovesnosti ne okusi prave radosti, temu je treba poprej resnično v sv. pokori očistiti se, potem še le se zamore veseliti v Sercu Jezusovem. A s tem je zopet v kot potisnjena in overžena misel posvetnih ljudij, ki mislijo, da mladenči ali device, ki se posvetijo duhovskemu, redovniškemu stanu, ali samostanskemu življenju, ne poznajo pravega veselja. Oj, takim nasproti moramo reči, poznajo ga in imajo ga, veselje, kakoršnega svet ne pozná in ga tudi dati ne more. Res, taka pobožna veselica duha k Bogu obrača, vsa čutila v nebesa vzdiguje, ter človeka le še želja navdaja da bi namreč že skoraj bil pri Bogu v večnem veselji nebeškem. Pač je vse kaj drugega, kakor posvetno veselje, kjer se duh obteži in za nebeške reči tako neokreten, celo nesterpen stori, da ga skoraj merzel pot oblije, strah in groza prešine, ako se mu reče, v trenutku si v večnosti, kje bo ondi tvoj prostor, kaj imaš zdaj od svojega svetnega (grešnega) veselja. — Tako znajo toraj Boskovi Salezijanci tudi s svojimi veselicami serce in duha svojih semenišnikov vnemati in poživljati ter povzdigovati k nebeškim željam.

Stojé sredi dvorišča, obrnjen od juga proti severu, vidiš skoraj celo to poslopje. Za herbtom ti je precej visoka zidana ograja ob cesti. Tikoma ob ograji so nižja poslopja za pranje, umivanje in druge enake hišne potrebe. Ob desni na jutranji strani pa je visoko poslopje. Tu je v pritličji sprejemna soba, muzej in razne shrambe. V prvem nadstropji so razne pisarne, stanovanja za vodjo in spirituvala; dalje so prav zračne šolske sobe in bukvarne. V drugem nadstropji pa so večinoma spalnice za gospode prefekte, profesorje in semenišnike. Ob levi na večerni strani pa so nižja poslopja za rokodelce, čevljarje, krojače, mizarje s

svojimi delavnicami v pritličji ter spalnicami nad pritličjem. Pred seboj na severni, toraj na glavni strani pa ti je naj lepše lice tega poslopja. Ob pritličju je namreč od vseh treh strani obokani mostovž, kateri je ob slabem, deževnem vremenu prav pripravno šetališče. Nad tem mostovžem je ob severni strani tako zvana lepa z rožami ter cveticami obsajena terasa ali vertiček na mostovžu. Za tem vzvišenim vertecom se dviguje poslopje še za jedno nastropje. Ob levi v tem pritličji je prostorna semeniška kapela sv. Frančiška Saleškega. Ob desni strani pa so shrambe za razna jedila; prav v skrajni severni strani pa je prostorna kuhinja, kjer ti salezijanski bratje kuharji prav ukusne jedi pripravljajo.

Za kuhinjo je umetni vodnjak, kjer se prav dobre hladne vode napiješ ter si v poletni vročini žejo gasiš. Ako pa ti ni všeč voda, ti je pa brat precej pri rokah in ti rad postreže z izverstnim pivom. Za kuhinjo pa se verstijo prostorne in dolge obednice. Tu obedujejo mali semenišniki, katerih je blizo štiristo vsih skupaj. Med temi semenišniki so tudi naši peteri slovenski dijaki. Dva sta v prvi šoli. To sta dijaka, katera sta bila lansko leto še v našem ljubljanskem Marijanišču. Za ta dva dečka skerbi neki bolj reven duhoven iz Ljubljane, ki želi, da bi bila kdaj oba goreča misijonarja. Imenujeta se Janez Majiti in Avguštin Kadunec. V drugem letu je deček Rafael Huth iz Štajarskega, v tretjem Jože Mezè iz Černe vasi pri Ljubljani v petem letu je pa Mihael Kocjan iz Dragatuša na Dolenjskem. Z vsimi našimi dečki so gospodje predstojniki prav zadovoljni; pa tudi dečki sami so prav veseli in hvaležni, da so prišli k Salezijancem. Zlasti pa imajo gospodje predstojniki najboljše nade o Mihaelu Kocjanu, kateri bo že prihodnjo jesen semeniško preoblečen. Bog daj, da bi ti naši novi gojenci pri Salezijancih v pridnosti vstrajali ter prav mnogo slovenskih učencev in dijakov za seboj privabili. Bil bi to najboljši pričetek tudi za salezijanski vstav v

Ljubljani ter na to najboljši pričetek „misijonskega salezijanskega semenišča za vnanje misijone“ na Kranjskem. To se bode tem preje omogočilo, čem več slovenskih dijakov bomo imeli pri Salezijancih v Turinu

Najlepši in najdražji prostor v omenjenem vstavu pa je grob ranjcega Janeza Boskota. Temu grobu pravijo ondi tumba ali mavzolej. Splošna misel pri Turincih je, da Marija Pomočnica, pod čegar varstvom in navdihovanjem je Bosko človeštvu toliko prekoristnih naprav doveršil, je zabranila, da ni bilo truplo Jan. Boskota, ki je umerl v oratoriju poleg cerkve njenega imena dne 31. januarija 1888, preneseno ter pokopano na skupnem ali centralnem pokopališču, marveč da je bilo z vladnim privoljenjem pokopano v vstavu njegovem, v „semenišču za inozemske misijone,“ v Valsalicih pri Torinu Brezverski framasoni bi bili sicer radi zabranili tako čast Boskotu in njegovi salezijanski družbi; pa s svojim oporekanjem vendar več niso opravili, razun da so zabranili pogreb v cerkvi Marije Pomočnice za velikim oltarjem, kamor so hvaležni sinovi želeli pokopati svojega očeta vstanovnika; ali tega pa niso ubranili, da bi ne bil smel biti njegov grob v Valsalicih. Salezijanska družba ter sinovi Boskovi so pa tudi v istini neizrečeno veseli ter si štejejo v posebno srečo in čast, da imajo slavnega vstanovnika svojega v svoji hiši salezijanski. Zato je pa tudi njegov grob res veličasten. Stoječ sredi dvorišča ter obrnjen proti severni strani se nad mostovžem pred vertičkom med seminiško kapelo in šolskimi sobami, toraj ob mostovžu pred obednicami dviguje kvišku lepa kapela žalostne Matere Božje, v taki podobi, kakor jo vidiš na trinajsti postaji križevega pota. Ta podoba je prav umetno, jako ginljivo na presno barvana v okroglasti lini. Pod podobo je napravljen oltar, kjer se prav velikokrat mašuje, včasih še po večkrat na dan. Ob znožju oltarjevem je napravljena ograja iz druzega marmorja. Naravnost od oltarja so železna vrata na širok

mostovž, kakor na nekak balkon ali pomolje. Od tod je po dvorišču ter celem zavodu prav prijazen pogled, odpirajoč se ti na široko v sosednje zelene, polagoma kvišku se dvigajoče hribe ob južni strani. Na obeh straneh oltarja pa so jako zložno izdelane stopnjice, ki se nekako v srednji višini nad pritličjem ravno pod oltarjem skupaj stekate ter so tod kot enojne stopnjice do pritličja na prosto. In ravno to so stopnjice, po katerih ne hodijo le seminišniki ter duhovni, ampak tudi neduhovni ter navadni ljudje prav pogosto postajaje in poklekovaje na prvem ovinku, kjer se stopnjice razdelijo kvišku na desno in na levo. Zakaj pa poklekujejo in molijo ljudje na tem ovinku? Kakošna podoba ali kaj posebnega pa je tu, da so dobrodelni obiskovalci tega zavoda ravno tu tako pobožni? Povedal ti bom takoj. Tu vidiš v zidu silno lepo živo mojstersko iz drazega, ko sneg belega marmorja izdelano podobo vstanovnika salezijanske družbe Jan. Boskota, kakor je ležal opravljen na mertvaškem odru s svetim križem v roki. Za tem krasnim marmornatim kipom v zidu pa je rakev, kjer počiva truplo blazega ranjega Jan. Boskota. Vsa oprava ter olepšava tega kraja kaže, da tu ne počiva kak navaden človek, tudi ne kak posveten, brezveren velikaš, temuč tu mora počivati le kak svetnik ali sploh velik služabnik Božji. To spričujejo dragoceni spominki razobešeni po stenah; to naznajo krasni napisi, ki jih bereš na raznih spominkih; to pové pomenljivi napis s pozlačenimi, v rudečkasti marmor pod snežno-belo marmornato podobo Boskovo na prvi strani ob stopnjicah vsekanimi čerkami: *Hic compositus est in pace Christi Joannes Bosco sacerdos, orphanorum pater, natus Castrinovi apud Astenses XVII. Kal. Septembris MDCCCXV. obiit Aug. Taurinorum pridie Kalendas Februarii MDCCCLXXXVIII.* ali po naše: Tu počiva v miru Kristusovem mašnik Janez Bosko, oče sirót, rojen v Kastrinovi pri Astih 16. avgusta 1815, umerl v Turinu 21. januarija 1888. Tu je prostor, kjer se Bo-

skotu skazuje čast, kakor svetniku. Priporočujejo se mu prav pogostokrati sleherni dan seminišniki sami, ki tako radi tu sem hodijo z dvorišča po stopnjicah na mostovž ter se od tod v svoje šolske prostore vračajo, pa gredé vselej tu poklekujejo in molijo. Tu se izročujejo učenci očetu Boskotu tudi na večer, kadar po večerni molitvi iz seminiške kapele memo Boskovega groba gredé stopajo v kapelico ter pred oltarjem žalostne Matere Božje molijo k Mariji in priporočujejo se ob enem Janezu Boskotu. Tu je svetišče, kamor po dnevi, zlasti o praznikih, prihaja tudi drugo turinsko ljudstvo počastit svojega velicega dobrotnika. Ljudje se mu prav zaupljivo priporočujejo. Pa to zaupanje ni zastonj. Imajo namreč že mnogo dokazov, da so na prošnjo Jan. Boskota bili uslišani. Taka čudovita uslišanja pa se v Turinu tudi pridno nabirajo in v to postavljena cerkvena komisija jih zapisuje in natančno preiskuje. Kadar bode dovelj čudovitih djanj in uslišanj po priprošnji Boskovi nabranih, bode se Bosko prištel blaženim. In upati je, da že ni več tako dolgo, ko bode grob Boskotov v Valsalicah postal pravo svetišče tega slavnega dobrotnika ubozih in revnih, saj njegovo ime vedno bolj in bolj sloví in zaupanje ljudstva do njega se vedno množi po svetu, in naprave salezijske pod njegovim zavetjem se vedno razcvitajo v čast Božjo, slavo sv. Cerkve in blagor celih narodov.

Pri grobu don Boskovem se ogrevajo v svoji gorečnosti mladi semenišniki, tu zajemajo pogum in serčnost novi misijonarji, kadar imajo zapustiti domačo zemljo ter iti v neznane ptuje kraje po zapadni Ameriki, južni Afriki, jutranji Aziji. Skoro leto za letom samo iz Turina odrine po kaci 40 misijonarjev, don Boskovih duhovnih sinov, zapustivših svoje sorodnike, poslovivših se od svojih domačih, ter odhajajo čez širno morje v ptuje, neznane kraje po Ameriki v Mesiko, v širno republiko Venezuvelo v prostorno Brazilijo, v Ognjeno deželo, v daljne kraje Čilenske in Peruje, ali pa v Azijo, kjer imajo Salezi-

janci v staroslavnam mestu Tunisu že svoj samostan, da odondot prično z odgojo arabskih otrok ter z razširjanjem sv. vere med mohamedanci, katerih je v Afriki grozovito veliko; ali v sveto deželo, kjer so Salezijanci tudi že pričeli svoje delo v časni in večni prid ondotnega človeštva. In kdo more prešteti koliko so jih salezijanski misijonarji, Don Boskovi sinovi, že v teku malo let, kar obstoji družba Salezijancev, k pravi veri spreobrnili in za Kristusa pridobili? V koliko poganskih družinah so vsejali seme Božje besede, ki bode obilnega sadu rodilo za cele rodove še v poznih stoletjih. In ravno to je obilni blagoslov, katerega razlivajo Boskove naprave ne le v prid mladine po naših evropskih krajih, marveč tudi še prav posebno v prid človeštva po misijonih daljnih ptujih svetov, kjer so že milijoni in milijoni priča, kako je družba Salezijancev času primerna in neprecenljiv blagor za človeštvo ter za ljudi, ki pravega Boga ne poznajo. Zato so že ranji papež Pij IX. tolikrat oserčevali Don Boskota, naj svoje sinove pošlje v misijone, in ravno tako so sedanji, od Boga tako posebno razsvitljeni sveti Oče Leo XIII, že pogostokrati pisali družbi Salezijancev, pričakujoči od nje posebne pomoči za daljne misijone. Vidi se, da je prav Božja previdnost za sedanje čase po Boskotu vstanovila družbo Salezijancev, da ta družba marsikaj dopolnuje, kar drugi misijoni ne premorejo. Dokler so samostani raznih redov po Laškem, Francoskem in drugod cveteli ter bili sami z vsim dobro preskerbljeni, so pošiljali obilno misijonarjev v ptuje misijonske kraje; toda sedaj, ko so jim razne države pobrale premoženje ter tudi to, kar še imajo, hudo obdačile, sami obožani ne morejo pošiljati novih delavcev v vinograd Gospodov. Zato pa od vsih strani vedno bolj pogosto dohajajo prošnje do vodstva Salezijancev, naj bi jim poslali oznanovalcev svetega evangelija v inozemstvo. Pa kako težko de prečastitemu vodstvu Salezijanskemu, da mora toliko prošenj odbiti, ker ni delavcev. Ali ne opravlja toraj ta po-

sebno dobrega dela, kateri kakorkoli si bodi podpira Boskove salezijanske naprave, v katerih se domača mladina rešuje, in pa se mladenči pripravljajo za reševanje mladine na tujem? Vsi redovi ter razne cerkvene družbe ravnajo se po svojih pisanih, od Cerkve odobrenih pravilih, so preimenitne in važne naprave ter kakor terdnjave sv. Cerkve, ki so ob enem dragoceni raznoverstni svatovski kinč, v katerem se leskeče sv. Cerkev, ki je nevesta Kristusova. Imenitnost tacih naprav so pripoznali vsi zvesti katoliki, verni kralji in oblastniki; zato jim je bila poglavitna skerb, take naprave vstanoviti in po svoji moči podpirati. Prepričani so bili, da take družbe najvspešniše delajo za blagor svojih podložnih. Kdo bi mogel torej tajiti, da je posebne hvale vredno za samostane ali enake redovne naprave po svojih močeh delovati, zlasti za tako močno vplivno družbo Salezijancev?

Po svojih pravilih in po svojem delovanji ima ta družba Salezijancev v vse sloje človeške družbe doma in na ptujem nekako posebno dovoljen pristop. Ta družba rešuje še tako zanemarjeno mladino, kar je vsaki vladi všeč; zbira krog sebe rokodelce in delavce, olajševaje jim njihove težnje; dobiva si v svoje namene udov pomočnikov iz najvišjih ter najimenitnejših stanov, in je vsled tega tudi kot misijonska družba tem vplivnejša v inozemstvu. Ali ni toraj volja Božja, da tudi mi družbo Salezijancev podpiramo ter po svojih močeh razširjamo njeno delovanje? — Kaj še le, ako bi mi delali celo na to, da bi se tudi pri nas naselili Boskovi sinovi, Salezijanci, ter doma pri nas delali v blagor naše mladine, rokodelcev in obertnikov, na ptujem pa razširjevali sv. vero ter pravo omiko med pogani? Ali bi ne storili Bogu posebno prijetnega dela, ako bi po svoji moči pomagali, da bi se pri nas zgradil salezijanski zavod, kolegij imenovan, kakor jih imajo nekteri narodi po širnem svetu, ter se tudi našim slovenskim sinovom ponudila prilika, na domačih tleh se posvetiti misijonstvu ter se pripravljati v

domačem zavodu za misijonarje med pogani in neverniki širne Azije, Amerike ali Afrike? Ali bi ne bila to posebna duhovna sreča dotičnih starišev, kateri bi svojega sina videli delati v vinogradu Gospodovem ter iskati zgubljenih duš med pogani in jih voditi k Kristusu? Gotovo, tak mladeneč, pa tudi taki stariši so si lahko svesti posebnega plačila pri Bogu. Zakaj „najgotovejša pot izbrisati si lastne grehe, je prizadevanje zabranjevati ptuje grehe“ pravi sv. Jan. Damaščan. „Ni ga dejanja, katero bi vsega-mogočnemu Bogu bolj dopadlo, kakor gorečnost za rešenje duš,“ reče sv. Gregor, papež. In kako imenitno je pač za oznanovalce Božje, zlasti za misijonarje, pa tudi za dotične stariše, kateri svojim sinovom ne branijo stopiti v misijonstvo, kar piše sv. Odo, namreč: „Jako imenitna je pobožna terditev, da bo slehern s tistimi dušami obdan iz groba vstal, katere je rešil s svojim prizadevanjem“.

Da bi se to zgodilo v najobilnejši meri, želi pisec teh verstic, da bi se že skoraj zgradilo tudi pri nas zavetišče in vzgojevališče za zanemarjeno mladino, katero bodo vodili Boskovi sinovi; pa ne samo to zavetišče, ampak da bi skoraj za tem prišel tudi čas, da bi pri nas nastalo tudi „salezijansko misijonsko semenišče“ za vnanje misijone, česar podpisani tolikanj želi. V ta namen je namreč kupil za Salezijance celo graščino v Št. Vidu na Dolenjskem; sicer je skoraj še vse na dolgu, a vendar upa, da se bo s časom s pomočjo dobrotnikov in z graščinskimi pridelki poplačalo in na to bodo Salezijanci imeli to graščino sicer združeno z zavetiščem v Ljubljani, a vendar posebno zato, da ali v graščini sami ali pa iz dohodkov graščine kje v Ljubljani ali na drugem, v to pripravnem kraju na Kranjskem tudi napravijo s časom misijonsko semenišče, kjer bi se šolali naši mladenči, ki bi imeli poklic iti kdaj v misijone v inozemstvo. To je sicer velikansko, a doseglo se bode s pomočjo Božjo in Marijino, pa tudi z Vašo, predragi verni čitatelji, ako stori vsak, kolikor je v

njegovi moči, sicer ne naenkrat, pa polagoma. Iz malega raste veliko. Bog bo delo, ki je oburnjeno le njemu v čast in v zveličanje duš, gotovo blagoslovil. Trudili se bomo le nekaj časa, a plačilo in veselje imeli bomo zato na vsih vekov veke. Ne ustrašimo se dela. Ako plaši te trud, glej na plačilo! Zaupajoč na varstvo Marijino, priprošnjo sv. Jožefa in posredovanje Jan. Boskota, uverjen sem, Božja pomoč bo vedno pri nas, in pričeto delo se bo srečno doveršilo.

Slovenski dijaki v Turinu.

Minolo je že leto in nekaj dni, kar so šli štirje dijaki iz Ljubljane v Boskov zavod k Salezijancem v Turin. Bilo je to na praznik sv. apostola Jakopa dne 25. julija 1894, tedaj ravno ob godu prevzvišenega gospoda kneza in škofa ljubljanskega dr. Jakopa Misija. Radi preimenitnega namena ter srečnega začetka salezijanske stvari na Kranjskem, radi varstva Božjega po daljni poti iz Ljubljane v Turin, ter da izprosi Božjo pomoč in blagoslov našim prvim dijakom ter prihodnjim salezijancem, šel je katehet Smrekar k prevzvišenemu knezu in škofu in prosil višepastirskega blagoslova, katerega so prevzvišeni knezoškof tudi z veseljem podelili. Tako se je to delo pričelo pod varstvom Božjim in s cerkvenim odobrenjem. Tem štirim dijakom sta se pridružila začetkom meseca oktobra 1894 leta še dva druga slovenska dijaka. Bilo je toraj prvo šolsko leto v Turinu šest naših dijakov, pet Slovencev in jeden Nemec. O teh je „Zg. Danica“ o svojem času že nekaj povedala, kar je bilo gotovo v spodbudo učencem in v veselje starišem. Danes naj bo dostavljeno le še toliko, da so predniki z našimi slovenskimi dijaki naj bolj zadovoljni, naj si že bode gledé nravnosti, ali pa glede pridnosti, ter napredka v znanosti predpisanih predmetov. Eden izmed njih, Kocjan Mihael iz Dragatuša pri Černomlji, kateri je šel iz pete latinske šole k Salezijancem, se prav posebno dobro

uči in lepo vede, ter je bil zato že to jesen sprejet v novicijat, kateri terpi eno leto; na to se bo učil bogoslovskih nauk ter tako kmalu dosegel svoj zaželjeni cilj in namen biti duhoven in mašnik. Mladenič pa je v svojem poklicu v istini tudi tako zadovoljen in srečen, da se mu veselje že kar na obrazu bere. Bog ga ohrani in poterjaj v svoji milosti!

Malo število naših dijakov v Turinu pa se je letos kaj znatno pomnožilo. Dne 5. avgusta 1895. na praznik Marije Snežnice, pelje katehet Janez Smrekar v spremstvu preljubeznjivega veleučenega prijatelja gospoda dr. Ivana Janežiča osem novih dijakov v Boskov zavod v Turin. Po železniškem hlaponu ravno pred poldnem odrinil je iz Ljubljane čez Gorenjsko proti Laški. Vožnja je bila prijazna, dijaki zadovoljni in veseli, še celo prepevali so lepe Marijine in druge mične slovenske pesmi, kakoršnih so se navadili doma in v šoli, v železničnem vozu, ko je drdral med vinskimi goricami čez laške ravnine. Dne 6. avgusta ob polipoldne so bili dijaki že na glavnem kolodvoru Turinskem, „porta nuova“ imenovanem. Od ondot so korakali po drevoredu ob ravni široki ulici naravnost proti železnemu mostu čez reko Padovo, od koder so dospeli po nekoliko navpični cesti v Boskov zavod za vnanje misijone v predmestji „Val Salice 39“, kjer počiva Bosko v prekrasnem grobu, nad katerim je zidana prelepa kapela žalostne Matere Božje.

Prečastiti, po svoji veliki učenosti močno spoštovani in priljubljeni gospod vodja Alojzij Piscetta je naše slovenske dijake sprejel prav z veseljem. Povedati pa moram, da brezplačno do sedaj še niso nobenega sprejeli iz naših krajev. Redna plača za dijaka na leto znaša 120 gld., ako je dijak reven in priden, ga sprejmejo tudi za 100 ali 80 gld., v največi sili, toda malokdaj, tudi samo za 60 gld. na leto. Plačevanje pa preneha, kakor hitro dijak stopi v novicijat..

Za dan odhoda ter ločitve so se dijaki kaj lepo in ginljivo poslovili od svojega spremljevalca Janeza Smrekarja. Na predvečer so namreč vsi opravili pred njim sv. spoved, drugi dan med sv. mašo za nje pa sprejeli iz njegovih rok še sv. Obhajilo. Pač prelepi spomin za slovo; naj jih mili Jezus sam hrani in živi za sedanje in večno življenje!

Salezijanske šole.

Šole pri Salezijancih pa se od naših šol precej ločijo, ker imajo drugačni učni načert, kakor ga pri nas imamo. Kolikor jim mogoče, so svoj učni načert spojili z učnim načertom deržavnih javnih šol laških. Med deržavnimi laškimi in salezijanskimi šolami po laškem je največji razloček ta, da deržavne šole so brezverske, kerščanski nauk je popolnoma izključen iz šol ter potisnjen samo v cerkev, od kar je vlada sveto razpelo Kristusovo vergla iz šole; na salezijanskih šolah pa se vse podučuje na verski podlagi, ter se kerščanski nauk kaj pridno uči. Učni načert pri Salezijancih je za tiste, ki želé stopiti v duhovski stan, nekako naslednji:

Da stopi učenec v latinske šole, treba mu je doveršiti štiri začetne razrede ali elementarne šole, ki so nekaj podobne našim sedanjim ljudskim šolam. Tu se otroci učé kerščanskega nauka, brati, pisati, laške slovnice.

V latinskih gimnazijskih razredih pa je pouk tako razdeljen, da se v prvih treh šolah učijo poleg keršč. nauka, latinske ter v tretji šoli tudi gerške slovnice, vadijo se govoriti latinsko ter učijo se zgodovine.

V četerti in peti šoli se učijo poleg veronauka zlasti govorništva. Te dve šoli se imenujete „retorika“.

V šesti in sedmi šoli, katerima pravijo „filozofija“, pa se učijo modroslovja, vsled katerega mladenci zmožni postanejo verske resnice od vseh strani

dobro zagovarjati ter zoper vsakeršne krivoverce čversto braniti. V tej šoli se uče poleg keršč. nauka tudi še matematike in fizike.

Nato sledijo pa štiri leta za bogoslovske vede, podobno našim bogoslovskim semeniščem. Uči se theologia fundamentalis, specialis, moralis, historia ecclesiastica, jus canonicum itd.

Salezijanski novicijat.

Učenci, kateri so pridni ter lepega obnašanja, se navadno že iz četrtega gimn. razreda sprejemajo v novicijat, kateri terpi eno leto. To je doba poskušnje, pri kateri se učenec konečno spozna in odloči postati ud ter duhoven salezijanske družbe. V novicijatu nadaljuje svoje predpisane študije, ne da bi zaradi novicijata se kaj zakasnil pri svojem učenju. Na to nadaljuje svoje učenje, dokler vsega ne doverši, in dokler ni posvečen v mašnika. Ako je izglednega življenja ter že v letih, je posvečen v mašnika, če tudi svojih bogoslovskih ved še ni vseh doveršil, mora pa se jih učiti potem kot mašnik, dokler se vsih potrebnih ne izuči. Za časa, ko se mladenič, ali mladi mašnik uči še svojih bogoslovskih ved, ga višji predniki porabijo pri vzgoji ter podučevanju mladine ter so tako glavnim učenikom in profesorjem v pomoč in se zato tudi pomočniki ali asistentje imenujejo.

Kako imeniten je poklic salezijancev.

Salezijanski mašniki delujejo po raznih salezijanskih hišah kot vodniki, spirituvali, učeniki ter odgojitelji mladine, zlasti mladenčev raznih semenišč, kjer se pripravljajo na duhovski stan. Ali pa delujejo v misijonskih krajih oznanovaje sveto evangelije brezvernim poganskim narodom. In čudovito je, koliko storijo Salezijanci, če tudi štejejo še le malo let

svojega obstanka, za razširjanje svete vere med neverniki. Sedaj najbolj delujejo v južni Ameriki, kamor nekaj let že po kacin štirideset mladih ter novih misijonarjev na leto pošiljajo. Imajo pa svoje naselbine tudi že v Afriki in pričeli so tudi že v Aziji. Salezijanskih ustavov po Italiji, Španiji, Franciji, Angliji, kjer jih je že mnogo, ne omenjam, ker bi bilo pač preobširno, ako bi o vsacem ustavu le količkaj hotel povedati. Pomenljivo za nas pa je razširjanje Salezijancev tudi že v Gorico na Primorskem; v Polo v Istriji pridejo v malo letih; gledajo pa že tudi na Reko. Lahom po teh krajih bo s tem gotovo v marsičem zelo vstreženo; slovenski prebivalci pa pri tem berž ko ne ne bodo imeli zaželjene koristi, ker bodo prišli Salezijanci dosedaj še nezmožni slovensčine; kako dobro bi bilo, ako bi mi že imeli tudi slovenskih salezijanskih mašnikov, da bi z laškimi tudi slovenski Salezijanci pričeli svoje delovanje v naših sosednjih krajih. Upajmo pa vendar, da bomo tudi Slovenci kmalu imeli domače Salezijance. Z lanskimi in letošnjimi dijaki imamo namreč sedaj šestnajst dijakov v Boskovem zavodu v Turinu. Iz med teh sta dva starejša že letos nastopila svoj novicijat, ter jima na to že ni tako veliko let učiti se, da dobita mašnikovo posvečevanje, eden pa je v novicijatu, da postane salezijanski brat.

Kako dobro bi bilo, ako bi se oglasili za vsprejem k Salezijancem tudi kaki starejši učenci, recimo taki, ki bi bili radi sprejeti v semenišče, pa jim okoliščine te milosti niso naklonile, sami bi pa vendar radi enkrat stopili v mašniški stan. Njih želja se bode spolnila, ako imajo le kaj poklica za misijonsko delovanje; naj le stopijo v Boskov zavod. Nikar naj noben mladenič ne misli, da mu je pri Salezijancih pot do višje učenosti zaperta ter da se njegovi ukaželjnosti ne more vstreči. Tu mladenič po dokončanih gimnazijskih in bogoslovskih šolah še lahko dalje izveršuje svoje študije. Pošljejo ga v svoj kolegij presv. Serca v Rim. Tu lahko postane vele-

učeni doktor sv. pisma, ali doktor modroslovja, ako mu je glava bistra ter pridnost v istini resnična. Tu se toliko izvežba, da je za vsako bogoslovsko ter modroslovsko stolico dovolj sposoben. Kogar mika znanje mnogoterih ter raznih jezikov, si zopet v Boskovem zavodu dobi dovelj učениkov ter najboljše prilike učiti in privaditi se jih. Tu se naučiš italijanskega, španjskega, portugiškega, francoskega, angleškega, nemškega in poljskega jezika; zdaj še slovenskega ter mnogo drugih jezikov. In česar se priučiš iz slovnice, tega se še bolj privadiš z vsakdanjimi pogovori s tovariši raznih narodnostij. V Boskovih zavodih se torej nadarjeni mladenči tako vsestransko izobrazijo, da so sposobni za svoj posel v najrazličnejših krajih ter mestih.

Urno razširjevanje, vspešno ter blagodejno delovanje in posebno najvišje priznanje ter vroče priporočevanje salezijanskih ali Boskovih naprav po svetu po svetem Očetu Leonu XIII kaže, kako velicega pomena v verskem in svetnem oziru za vgodno rešitev perečega socijalnega vprašanja v sedanjih zmedenih časih so zlasti Boskove naprave. Rešiti človeštvo verskega propada, časne obupnosti ter verskega pogina po učilnicah in delavnicah, v samotnem životarenji in v različnih nesrečnih družtenih zvezah, od najrevnejših do najjimenitnejših krogov človeštva je sedANJI čas kakor nekako prav posebno od Božje previdnosti poklicana Boskova družba Salezijancev. Kdor ima torej poklic za to družbo ter vanjo vstopi ali kdor sploh podpira Boskova dela ter njegove salezijanske naprave s kako denarno podporo ali s prigovarjanjem ali saj z molitvijo, ta gotovo stori jako plemenito, prekoristno in zveličavno dobro delo. S tem pa je ob enem že tudi spolnil tiste dolžnosti, katere so dolžni opravljati salezijanski sotrudniki ter se s tem vdeleži obilnih duhovnih dobrot, vštévši vse duhovne milosti tretjega reda sv. Frančiška Asiškega, treba mu je samo še, da je vpisan v to družbo.

Vse pa naj se godi in opravlja iz najboljšega namena namreč Bogu v čast, slavo Mariji in v zveličanje duš!

Govor kardinala Ferrarija nadškofa Milanskega pri mednarodnem shodu salezijanskem v Bolonji dne 24. aprila 1885.

Ozirajoč se na prvi mednarodni shod salezijanski v Bolonji, vsiljujejo se mi misli na prihodnost. Čegava bo prihodnost? Kaj pravijo o prihodnosti naši nasprotniki? Nasprotniki terdijo, da prihodnost je čas vednostij, čas napredka, civilizacije (omike) in pobratimstva. S to terditvijo pa so brezverci nevedoči pomen svoje terditve izrekli imenitno prerokovanje, katero se bode gotovo spolnilo. Da, prihodnost je čas vednosti, ne sicer posvetne, lažnjive vednosti, ampak prave učenosti ter vednosti, ki ima svoj izvirek v Bogu. Prihodnost je čas napredka, toda tistega napredka, kateri ima za svoj cilj in konec svojo najvišjo spopolnost. Prihodnost je čas društvenih zvez, čas pobratimstva, pa ne zvez revolucionarskih ter puntarskih voditeljev ljudstva, ampak čas zvez, in pobratimstva ljudstev in rodov, katerim je pri vsih rečeh vera prva in najpoglavitniša podlaga. Brezverni liberalci so že celo sami rekli, da se mora zateči k Bogu, k veri, toda to so jim le gole besede brez pravega pomislika ter ne pridejo iz serca, njim je Bog samo na jeziku. Prihodnost je čas kerščanske vednosti in učenosti sv. evangelija. Socijalno-družbinsko prerojenje ter prenovljenje človeštva je prav živo potrebno; mislim pa jaz, da je ravno pričujoči salezijanski shod vsled posebnega navdihnenja Božjega prav dober vvod ter pričetek tega prerojenja. Delo Don Boskovo, katero hočemo nadaljevati tudi mi, je prav posebno delo previdnosti Božje sedanjega časa. V sedanjem stoletju, katero se tako rado imenuje stoletje prosvit-

ljenosti, je apostol delavcev, Don Bosko, pokazal največo rano sedanjega časa. Za to se je Bosko najbolj trudil z izgojo mladine ter delal za blagor delavskega stanú, ker to dvojno je večina človeštva, in sicer tista večina, katero „krivi bratje“ najbolj v svoje zanjke lové in v svoje hudobne namene izkoriščajo. Zato je Don Bosko obernal svojo pozornost najbolj na mladino in delavce, hoteč jih pripeljati nazaj k Bogu, k pravemu Bogu, kateri ni nikakoršna nedoločena, meglena ter platoniška domišljava, kakoršno si sedanje dni „nekaterniki“ sanjarijo, ampak k jednemu Bogu, kateri je najviši postavodajalec in vladar vsih ljudi. Don Bosko sprejme otroka že od mladega in ga vzgoji za vero, katera učí ljudstvo pravo kersčansko oblast ter veljavo spoznavati in spoštovati. In to je delo pravega domoljubja, pravega patrijotizma.“

Nato visoki govornik opisuje prekoristno delovanje ter vesele napredke Salezijancev v njegovi prejšnji škofiji Komo, ter pravi, da pričakuje od njih enakega blagodejnega sadú tudi v svoji nadškofiji Milanski. Svoj govor sklene s priserčnimi željami in terdnim zaupanjem, naj bi se veličastni prizor salezijanskega shoda v Bolonji prej ko mogoče ponovil tudi v Milanu in da bi mednarodnemu shodu salezijanskih sotrudnikov, kateri je v tako veliko čast celi Bolonji, prav mnogo družih sledilo.

Ta govor, katerega so pričujoči z veliko gorečnostjo poslušali, visokega govornika pa med govorom zlasti pa po govoru, z nepopisljivo navdušenostjo pozdravljali, je napravil na celi shod velikanski vtis. Naj pa zapisane verstice iz tega govora tudi pri nas napravijo ta vtis, da bi se tudi pri nas vedno bolj vnemali za Don Boskova dela ter jih z vso gorečnostjo pospeševali in razširjevali v rešenje duš ter v časni in večni blagor v domačiji in po ptujini k vedno večí časti Božji in slavi Marijini!

Salezijanski sotrudniki.

Salezijanski sotrudniki ali sodelavci, to je pobožna družba ali nekaka bratovščina, so poklicani, da povspešujejo don Boskova dela. Ti so sploh dobri kristijani obeh spolov, vsakega stanu, kateri v krogu svoje družine živeči sredi sveta duh „pobožne družbe salezijanske“ ohranijo, ter ji z moraličnimi in fizičnimi pripomočki pomagajo, da dosega svoj glavni namen, namreč kerščansko vzgojo uboge in zapuščene mladine. Don Bosko je društvo za duhovne in neduhovne, kateri so mu mogli že v začetku veliko pomagati, zato ustanovil, da bi pomnožil število onih, ki mu morajo pomagati, da bi okrožje njih delavnosti razširil in blagor duš pospešil. Izdal je malo postavo, katero je bil predložil sv. Očetu Piju IX., ki so jo z dekretom 9. majnika 1876. poterdili ter novemu društvu podarili mnogo duhovnih milostij in veliko odpustkov. Pij IX. so celo hoteli, da se piše njihovo ime na čelu kazala sodelavcev, spodbujevali so kardinale in škofe, naj se zapíšejo in v zaupnem govoru so rekli nekoč: „Salezijanski sodelavci so odločeni veliko dovrševati v Cerkvi in družbenem življenju. Njih delovanje meri zlasti na izobrazbo in podporo mladini, s časom jih bodo visoko cenili, in jaz menim, da ne bom videl samo posameznih družin, ampak cele vasi in mesta, ki se bodo pridružili temu društvu. Zato tako zelo ljubim njegove sodelavce in jim vedno zadovoljnost rad skazujem“.

In Leon XIII., berž ko so bili povzdignjeni na prestol, blagovolili so salezijanski sodelavec postati, kakor so bili Pij IX., in rekli so: „Jaz nočem biti samo kot sotrudnik zapisan, temuč hočem biti res prvi delavec.“ Nekoč so rekli don Bosku: „Kolikokrat govorite s sotrudniki, jim recite, da jih prav iz serca blagoslavljam, kajti njih delovanje je, mladino pogube reševati; toda jednega mišljenja morajo vsi biti, mladini namreč pomagati, da se v duhu sve-

tega Frančiška Salezija za vse dobro povspešuje in vzgoja.“ — Tudi Don Bosko, ki je s svojim bistrim očesom pregledal človeško revščino in tudi prihodnjost, je videl v ustanovitvi družbe salezijanskih sodelavcev delo za ohranjenje in obnovitev družbe ter djal, da se bode to delo razširilo po vsem svetu.

Imel je tudi navado reči: Če bodo škofje in duhovni spoznali, kako mogočno pomoč morejo imeti pri vsakem dobrem in velikem delu po tej družbi salezijanskih sodelavcev, se bodo potrudili jo v svojih škofijah in župnijah ustanoviti. Prišel bode čas, ko bode dober katolik in salezijanski sotrudnik istega pomena.

Naj lepša océna družbe Salezijancev, je pač océna iz ust poglavarja sv. Cerkve, Leona XIII samega. Le-ta je razvidna iz pisma (breve), katero so sv. Oče o priliki prvega mejnarodnega shoda salezijanskih sodelavcev dne 23. 24. 25. aprila 1895 v Bolonji na Laškem, pisali bolonjskemu nadškofu in kardinalu Dominiku Svampu. Pismo se glasi:

Papež Leon XIII.

Našemu ljubemu sinu pozdrav in apostoljski blagoslov. Z velikim veseljem smo slišali, da se bode v Bolonji pod Tvojim zavetništvom obhajal shod tistih katoličanov, kateri se imenujejo sotrudniki ali sodelavci salezijanske družbe in v njenem duhu z molitvijo in z djanjem njena prizadevanja pospešujejo.

Že dolgo Nam je znano, s kakšno gorečnostjo in s kakšnim vspehom Salezijanci delujejo za dobro vzgojo mladine, za razširjanje prave omike ter kerščanske vere med neverskimi narodi. Zato je jasno, da si tisti, kateri salezijansko družbo s svetom ter djanjem podpirajo, za vero in državo veliko zaslug nabirajo. Ker torej povedani slovesni shod v Bolonji ravno to namerava, da bi v sercih katolikov budil gorečnost za njena dela, torej z radostnim srcem

pozdravljamo ta shod in preserčno prosimo Boga, da bi se milostno oziral na Vaše delovanje in Vašim skupnim posvetovanjem podelil najboljšega sadu. Med tem pa mi v znak milosti od zgoraj ter v dokaz Naše posebne naklonjenosti Tebi, ljubljeni Naš sin, in vsem tistim, kateri bodo navzoči pri shodu, prav z veliko radostjo v Gospodu podeļujemo apostoljski blagoslov.

Dano v Rimu pri sv. Petru 2. aprila 1895.
osemnajstega leta Našega papeštva.

Leon XIII.

Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani

pod pokroviteljstvom Nj. ces. in kralj. visokosti presvitlega
gospoda nadvojvode Franc Ferdinand d' Este.

V Ljubljani osnovalo se je nedavno „društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča“ in pravila tega društva bila so z odlokom visoke c. kr. deželne vlade kranjske z dné 18. novembra 1893, št. 14471, odobrena. Iz teh društvenih pravil je razvidno, da je društvu namen, za rešitev in vzgojo zanemarjenih dečkov zgraditi v Ljubljani zavod na versko nravni podlagi, ki se bo de po dovršitvi izročil vodstvu čč. Salezijancev, ki se izključno bavijo z vzgojo možke mladine.

V ta zavod sprejemati je v vzgoji zanemarjene dečke, kateri ne smejo družih javnih učilnih zavodov več obiskovati in ki drugače popolnem brez vzgoje ostanejo in kot nevedni, delamrzni, brezverni in ne-nravní ljudje dorasejo.

Taki ljudje postanejo potem velika nevarnost za mesto, deželo in sploh za celo državo in človeško družbo.

Ti dečki imajo se v zavodu poučevati v vseh predmetih ljudske šole ter se bodejo po svoji sposobnosti kot rokodelci, ali pa za kak drug poklic vzgojevali.

V prvi vrsti obračala se bode skrb na to, da se gojenci nravno poboljšajo in kot pošteni ljudje vzgojujejo.

Potreba tega zavoda razvidna je že iz statističnih podatkov, nabranih na tukajšnjih mestnih šolah, kajti pri popisu konstatovanih bilo je nad 60 taciš za ta zavod godnih dečkov!

Važnost osnovanega društva in njegovih smotrov priznala je pa sijajno **Nj. ces. in kralj. visokost presvitli gospod nadvojvoda Fran Ferdinand d'Este** v dekretu z dne 24. majnika 1894, števil. 369, v katerem izreka, da je blagovolil prevzeti visoki **protektorat** temu društvu.

V tem dekretu izraža presvitli pokrovitelj željo, da se težavna naloga, katero si je društvo stavilo, srečno reši celemu človeštvu v korist in da blagò podjetje rodi obilo vspeha!

Istotako našlo je društvo tudi pri prevzvišenem gospodu knezoškofu **dr. Jakobu Missiji** blagotno podporo, kajti isti priznal je iz verskega in rodoljubnega stališča veliko potrebo tega društva, pristopil mu kot ustanovnik in priporočil isto želeč, da bi se našlo obilo število članov in podpornikov in da se čim prej dovrši vzgojevališče in zavetišče!

Zavetišče ima se o priliki 50letnice preslavnega vladanja Našega presvitlega cesarja **Frana Josipa I.**, t. j. dné 2. decembra 1898, slovesno otvoriti, kajti niže podpisani odbor je uverjen, da na ta način naj-dostojnejše dokaže svoje preudano hvaležnost in lojalnost proti milemu svojemu vladarju in očetu mnogobrojnih narodov, katere ščiti z jednako ljubeznijo in skrbnostjo.

Stroški stavbe tega zavoda preračunani so na **100.000 gld.** in ker društvo nobenega lastnega imetja ne poseduje, nabrati bode treba celo vsoto po doneskih rednih članov, ustanovnikov in sploh po prispevkih milosrčnih rodoljubov in dobrotnikov.

Ker bode zavetišče velike koristi za celo človeško družbo, torej tudi vsako občino, prepričan je podpisani odbor, da se sme zaupno obrniti tudi do Vas z udano svojo prošnjo, da blagoizvolite društvene namene pospeševati, bodisi s primerno podporo, bo-

disi da pristopite društvu kot član ali pa ustanovnik in da priporočate rodo- in človekoljubno naše društvo, katero se prav posebno plemenito versko-domovinsko dejanje imenovati mora, v prijateljskem krogu v blagohotno podporo!

Za vse, kar boste v korist blagega podjetja storili, izrečena Vam bodi iskrena zahvala in Bog Vam vse stoterokrat povrni po reku našega Zveličarja: „Resnično vam povem, kar ste storili kateremu mojih najmanjših bratov ste meni storili“. (Mat. 25, 40).

V LJUBLJANI, dne 18. aprila 1896.

Društveni odbor:

Predsednik:

Josip Merk,

I. Podpredsednik:

Ivan Plantan,

c. kr. notar.

I. tajnik:

Janez Smrekar,

mestni katehet.

I. Blagajnik:

Ferdinand Bradaška,

mestni blagajnik.

II. Podpredsednik:

Janez Flis,

stolni kanonik in dekan.

II. Tajnik:

Ivan Šubic,

c. kr. direktor obrtne in strokovne šole itd.

II. Blagajnik:

Frančiček Bahovec,

mestni učitelj.

Odborniki:

Frančiček Sal. Hubad,

c. kr. direktor učiteljsišča in voditelj ženske uč. pripravnice

Josip Hubad,

c. kr. gimnazijski profesor.

Alfred Ledenik,

trgovec, hišni posestnik, censor avstro-ogerske banke itd.

Frančiček Levec,

c. kr. realčni profesor.

Ivan Murnik,

ces. svetnik, ud. dežel. odbora.

Ivan Perdan,

predsednik trgovinske zbornice, posestnik itd.

Andrej Zamejic,

stolni kanonik, knezoškof, nadzornik za verouk ljudskih mestnih šol v Ljubljani itd.

NB. Dopisi in doneski naj se blagovolijo pod naslovom društva v Ljubljano pošiljati.

Pravila

društva za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani

pod pokroviteljstvom Nj. ces. in kralj. visokosti presvitelega
gospoda nadvojvode Franc Ferdinand d'Este.

Ime in sedež društvu.

§ 1.

Društvo imenuje se: „Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani“ in ima sedež v Ljubljani.

Namen društvu.

§ 2.

Namen društvu je, za rešitev in vzgojevanje dečkov v vzgoji zanemarjenih osnovati na versko-nravni podlagi zavod, ki naj se po dovršitvi izroči vodstvu kake cerkvene korporacije, katera se bavi z vzgojo možke mladine in če le mogoče družbi oo. Salezijancev.

§ 3.

V ta zavod sprejemajo naj se svoj čas v vzgoji zanemarjeni dečki, ki ne smejo drugih učilnih zavodov obiskovati; isti naj se v tem zavodu poučujejo v vseh predmetih ljudske šole ter se po svoji lastnji in sposobnosti kot rokodelci ali za kak drug poklic vzgajajo. Zlasti pa naj se vsa skrb obrača na to, da se gojenci kolikor mogoče nravno poboljšajo in kot pošteni ter nravni ljudje vzgojijo.

Društvena sredstva.

§ 4.

Društvena sredstva so: vplačane ustanovnine, letni doneski in vsprejemnine rednih članov, podpore, darila, bodisi v denarji ali v tvarini, volila, in s privoljenjem oblasti nabrane vsote.

Člani društva.

§ 5.

Društvo je ustanovljeno, kedar je pristopilo 35 rednih članov. Udje so:

- a) redni člani,
- b) podpiratelji.
- c) ustanovniki in
- d) častni člani.

Reden član postane lahko vsakdo, ki društvu kot tak pristopi ter določeno sprejemnino in letni donesek v društveno blagajnico vplača.

Redne člane sprejema društveno vodstvo, ki pa sprejem tudi lahko odkloni, ne da bi moralo razloge za to navajati.

Podpornik je vsak, ki ni društvu kot reden član pristopil, pa za društvene namene kako vsoto ali gradivo podari ali kako delo izvrši in društvene namene podpira ter pospešuje.

Ustanovniki so oni, ki za društvene namene enkrat za vselej jedensto goldinarjev a. v. bodisi na enkrat ali pa v petih zaporednih dvamesečnih obrokih vplačajo.

Občni zbor sme častnim udom le take osebe brez razločka spola imenovati, ki so si za društvo pridobile posebnih zaslug.

Sprejemnina (vpisnina) znaša za redne člane enkrat za vselej jeden goldinar, letni donesek pa štiri goldinarje, ki se tudi v dveh polletnih obrokih antecipando vplačati sme.

Pravice in dolžnosti članov.

§ 6

Vsakemu članu izroči se od predsednika in tajnika podpisana vsprejemnica; vsak član ima pravo udeleževati se občnih zborov, predloge stavljati in glasovati, voliti in voljen biti in zapisnik o društvenih sejah v prisotnosti dveh odbornikov pregledavati.

Dolžnost vsacega člana je vrhu vplačevanja določenega letnega doneska tudi po svojej moči pospeševati društvene namene ter se pokoriti naredbam društvenega vodstva.

Imena ustanovnikov in častnih udov vpisala se bodo v posebno knjigo ter se na primernem mestu zgrajenega zavoda zaznamenovala.

Vsakemu ustanovniku izroči se posebna vsprejemnica in vsacemu častnemu udu diploma.

Društveno vodstvo.

§ 7.

Društveno vodstvo (odbor) opravlja vsa društvena opravila in oskrbljuje tudi upravo društvenega imetja, izvršuje sklepe občnega zbora, sklicuje in vodi občni zbor, sestavlja računске sklepe in odločuje o vsprejemu in o odnosni izključbi društvenih članov.

§ 8.

Društveno vodstvo sestavljeno je iz predsednika, prvega in drugega predsednikovega namestnika, jednega tajnika, jednega blagajnika in njihovih namestnikov in vrhu tega iz 7 odbornikov, skupaj toraj iz 14 članov.

§ 9.

Predsednik društva, ali, če je on zadržan, njega prvi ali drugi namestnik zastopa društvo povsod,

on nadzoruje upravo in izvršitev sklepov odbora in občnega zbora; naredbe, objave in pisma podpisujeta predsednik in tajnik; pravne listine in račune pa podpisujejo veljavno le predsednik društva ali njega namestnik skupno s tajnikom in blagajnikom oziroma ž njijinima namestnikoma v imenu društva.

§ 10.

Društveno vodstvo voli se na občnem zboru izmed rednih članov in ustanovnikov, in sicer za dobo treh let.

Predsednik in njegova namestnika, tajnik in blagajnik, kakor tudi namestnika istih stanovati morajo v Ljubljani, ostali odborniki stanujejo pa tudi lahko izvan Ljubljane.

§ 11.

Društveno vodstvo (odbor) sklepa z absolutno večino in je sklepčno, če je bila seja po predsedniku vsem odbornikom vsaj 8 dni; prej naznanjena, in če je vsaj 5 odbornikov (vštevši predsednika) navzočih.

Predsednik ima odločilen glas takrat, kedar je po enoliko glasov: drugače predsednik ne glasuje.

§ 12.

Društveno vodstvo (odbor) zboruje, kedar je treba.

Redni občni zbor.

§ 13.

Redni občni zbor je praviloma vsako leto meseca marca; društveno vodstvo ima ga sklicati, mu letne računске izkaze predložiti in imetje izkazati, kakor tudi o gospodarstvu pretečene dobe podati natančno izvestje.

Storjeni sklepi imajo se v posebno knjigo vestno vpisavati in mora vsak zapisnik predsednik s tajnikom podpisati.

Vabila objavljajo se v jednom slovenskem in jednom nemškem ljubljanskem časniku.

Občni zbor ima nastopne pravice:

- 1.) On voli društveno vodstvo ali odbor po določbah § 8., ki potem iz svoje srede predsednika, njegova dva namestnika, blagajnika in tajnika in namestnika zadnje imenovanih izvoli;
- 2.) voli dva presojevalca (revizorja) računov, in
- 3.) tri rzsodnike;
- 4.) on voli častne člane;
- 5.) sklepa o računskih zaključkih, o proračunu in o poročilu presojevalcev (revizorjev);
- 6.) sklepa o spremembi pravil;
- 7.) sklepa o samostalnih predlogih posameznih članov in
- 8.) o razidu društva.

Izvanredni občni zbor.

§ 14.

Predsednik sme sklicati izvanredni občni zbor, kedar to smatra za potrebno; to pa mora tudi takrat storiti, če vsaj 25 članov to zahteva in predmet, o kojem se ima zborovati in razpravljati, pisмено naznani.

Način sklepanja.

§ 15.

Občni zbor sklepa z nadpolovično večino; če je enoliko glasov, odločuje predsednik s svojim glasom.

Kedar se gre za premembo društvenih pravil, morajo za to glasovati vsaj tri četrtine vseh navzočih glasov, sicer sklep nima veljave.

Zborovanje vodi društveni predsednik ali pa jeden njegovih namestnikov.

Sklepčen je pa občni zbor, če je vsaj 35 udov ali opravičenih glasov prisotnih.

Če se pa na občnem zboru ne zglesi skoraj določeno število članov, skliče ga odbor vnovič čez osem dni in ta občni zbor je sklepčen brez ozira na število navzočnih članov.

§ 16.

Društveni člani udeležé se občnega zbora ali osebno, ali po v to pooblaščenih članih z obmejitvijo, da nobeden član več kakor štirih glasov zastopati ne more.

Razsodništvo.

§ 17.

Prepire med udi razsoja društveno vodstvo (odbor), prepire med udi in med društvenim vodstvom razsoja na občnem zboru izvoljeno razsodništvo (§ 13).

Razhod društva.

§ 18.

Društvo se razide in neha, če to občni zbor veljavno sklene, ali če oblastvo isto razpusti; sicer pa neha stoprav tedaj, ko bode zavetišče in vzgojevališče dovršeno in ko se bode izročilo vodstvu kake cerkvene korporacije, ki se bavi z vzgojo mladine, če možno družbi oo. Salezijancev.

Od takrat naprej prevzame nadzorništvo tega zavoda, ki naj se za večne čase po v istem zgrajeni kapeli imenuje: „Kolegij Lurške Matere Božje“ — prečastiti knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani, ki bode skrbel, da se bode vestno v smislu določb § 2 in 3 teh pravil v dosego ondu opisanega namena delalo.

§ 19.

Kedar je treba na občnem zboru o razhodu društva glasovati in sklepati, mora biti prisotna vsaj

jedna polovica vseh udov; da je sklep veljaven, treba je treh četrtin vseh navzočnih članov.

§ 20.

Če se društvo razide, ali če je bilo razpuščeno, ali če bi se cerkvena korporacija, ki bo vodstvo istega prevzela, razpustila ali odstranila vsled naredeb oblastev, naj vse društveno imetje, oziroma dovršeni zavod, preč. knezoškofijskemu ordinarijatu v Ljubljani v last pripade, toda s pogojem, da isti to imetje izključljivo v smislu in za namene po določbah § 2 in 3 teh pravil porabi.

Konečne določbe.

§ 21.

Društveno vodstvo ima pravico one dobrotljive dame, ki pospešujejo posebno požrtovalno in odlično društvene namene, imenovati kot pokroviteljice društva.

§ 22.

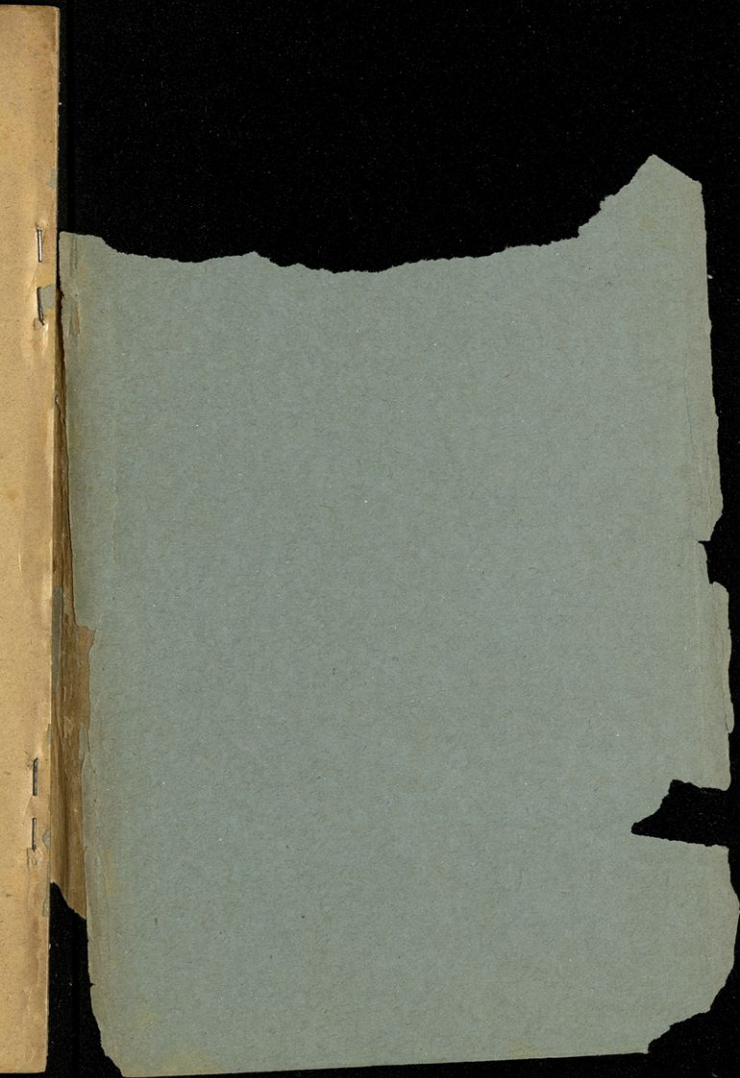
Pogoji, pod katerimi se bode dovršeno zaveetišče in vzgojevališče vodstvu kake cerkvene korporacije izročilo, določili se bodo svoj čas v posebni listini tako, da se ne bode ta zavod nikoli smel odtegniti namenu, določenemu v § 2., 3. in 18. teh pravil.

Visoka c. kr. deželna vlada v Ljubljani je z odlokom z dne 18. novembra 1893, št. 14471, ustanovitev društva na podlagi predstojčih pravil odobrila.

jedna polovica vseh udov; da je sklep veljaven, treba
je treh četrtin vseh navzočnih članov.

§ 20.

Če se društvo razide, ali če je bilo razpuščeno,
korporacija